

Novi svijet

ISSN 1331-226X Godina XLVII. br. 7-8, srpanj-kolovoz 2011.

Cijena 15 kn

Žed za
duhovnim
Iskra se nije
ugasila

Obitelj je budućnost

Naslovnica:
Obitelj je budućnost
čovječanstva, čuvarica
života i škrinja odnosa
u ljubavi.
Foto: eifelfotos
www.flickr.com

Odgovornost prema stvorenome

Na dan koji je OUN posvetio oceanima pozornost su mi privukli otoci. Zbog klimatskih promjena more prijeti potapanjem poznatih otočja i atola. A kao posljedica naše potrošnje, od otpadaka nastaju novi otoci (preko 80 % sastavljeni od plastike). Jedan takav nalazi se između Havaja i Japana s promjerom od 2500 kilometara. I Atlanski ocean ima jednoga od samo 160 km. Sve to dok se izrađuje plan koji će države, međunarodne organizacije i civilna društva okupiti u Riu de Janeiru u lipnju 2012.

Sjećam se kako je prije točno 20 godina započeo dugi hod prema svjetskom susretu na vrhu, konferenciji o okolišu i razvoju u Riju 1992. Koliko se očekivalo od toga događaja koji je odasao upozorenje: prema planetu nemamo prava, nego odgovornost, također i zato da bismo ga očuvali za buduće naraštaje. Na to nas podsjećaju izrazi kao što su održivost, ekosustavi, bioraznolikost, ozonska rupa.

Opet krećemo prema Riju, ali već sada dolazi do izražaja naglasak na okoliš bez pozivanja na odgovornost čovjeka prema stvorenome, s rizikom da se nađemo u dvojbi kao godine 1992.: samo održivi razvoj ili osoba subjekt održivog razvoja?

Zaključno s mjesecom studenim bit će izrađen temeljni dokument. No, vidim da se vraća šifrirani jezik, s tendencijom da se multilateralni put smatra beskorisnim, dok su rizici planeta globalni. Da bi se upravljalo pojmom koja je izmakla kontroli, nije potrebna akcija nego zajedništvo, počevši od malih svakodnevnih gesta, sa svješću da nestanak ili nestanak otoka ovisi o njima.

Vincenzo Buonomo

SADRŽAJ

2 KOMENTAR Odgovornost prema stvorenome	16 DUHOVNOST JEDINSTVA Obitelj je budućnost
3 RIJEČ ŽIVOTA Svakodnevne kušnje Pokretač našega života	18 NA PUTU SVETOSTI Foco i Božja volja
5 IZ ŽIVOTA Pleme iz začarane šume	20 EKONOMIJA ZAJEDNIŠTVA Dugoročni projekt
6 AKTUALNO Žeđ za duhovnim	22 SVJEDOČANSTVO Svećennici danas Pravednici s Lampeduze
8 MARIJAPOLI Naš odgovor na ljubav	26 ISTINITA PRIČA Tata, kamo odlaziš svake večeri?
10 DIJALOG Učiti živjeti zajedno	28 KORAK PO KORAK Kad postane teško
11 SVJETSKI DAN MLADIH Prema Madridu	30 KULTURA Tijelo i ograničenost
12 PORTRETI Iskra se nije ugasila	31 ZDRAVLJE Smokva
15 U DUBINU Božja neizmjernost	

Mjesečnik Pokreta fokolara

godina XLVII., b r. 7-8 - srpanj-kolovoz 2011.

Uredništvo i uprava: Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci, tel.: (+385) 048 682282, fax: (+385) 048 682206;

e-mail: novisvijet@novisvijet.net, web stranica: www.novisvijet.net, Izdavač i nakladnik: Djelo Marijino - Pokret fokolara;

Glavna urednica: Đina Perkov; **Uredničko vijeće:** Đina Perkov, Sonja Eterović, Zdenko Horvat;

Tisk: FEROPROMS d.o.o., Zagreb. Godišnja pretplata 150 kn, za Europu: 33 EUR, za kontinentale: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn.

Uplate putem vašeg povjerenika ili na račun (kunski i devizni) Pokreta fokolara broj 2360000-1101456527 ZAGREBAČKA BANKA D.D., 10000 Zagreb, Paromlinska 2, Croatia, SWIFT CODE: ZABAHR2X, IBAN HR 91 2360000 11014 56527

Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi u gornjem lijevom kutu listića s adresom. Osobe jednom preplaćene na Novi svijet dobivaju ga dok se ne odjave. Tko želi donirati bilo koji iznos za Novi svijet i tako pomoći onima koji nemaju mogućnost platiti pretplatu, pod poziv na broj treba upisati 5500. Novi preplatnici koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo.

Tiskanje ovog broja započeto je
20.07.2011

SRPANJ 2011.

Svakodnevne kušnje

Ove je riječi Isus uputio Petru, Jakovu i Ivanu za vrijeme smrtne muke u Getsemanskom vrtu, kad je video da ih je svladao san. On je poveo sa sobom ova tri apostola - iste one koji su bili svjedoci njegova preobraženja na gori Tabor - da u tom tako teškom trenutku budu uz Njega i da se s Njim pripreme u molitvi, jer ono što se počelo događati bit će i za njih teška kušnja.

**"Bdijte i molite da ne padnete u napast!
Duh je, istina, voljan, no tijelo je slabo."**

U svjetlu okolnosti u kojima su izgovorene, ove riječi ne treba toliko gledati kao preporuku upućenu apostolima, već kao odraz stanja Njegova duha, kao način kako se On pripravlja na kušnju. Neposredno prije muke On svim snagama svoga duha moli, bori se protiv straha i užasa smrti, utječe se ljubavi Očevoj kako bi bio do kraja vjeran njegovoj volji te pomaže svojim apostolima da učine isto.

Isus nam se ovdje pojavljuje kao uzor onima koji se trebaju suočiti s kušnjom, a istodobno i kao brat koji staje uz nas u tom teškom trenutku.

**"Bdijte i molite da ne padnete u napast!
Duh je, istina, voljan, no tijelo je slabo."**

Poticaj na bdjenje često se pojavljuje na Isusovim usnama. Bdjeti za njega znači nikad ne dopustiti da nas obuzme duhovni san, biti uvijek spremni ići ususret Božjoj volji, znati uočiti znakove života svakoga dana, a nadasve znati

**"BDIJTE I MOLITE DA NE PADNETE U NAPAST!
DUH JE, ISTINA, VOLJAN, NO TIJELO JE SLABO."**

(Mt 26,4)

prepoznavati poteškoće i patnje u svjetlu Božje ljubavi.

Bdjenje je neodvojivo od molitve, jer je molitva nužna da se pobredi kušnja. Čovjekova prirodna krvkost ("slabost tijela") može se prevladati snagom koja dolazi od Duha.

**"Bdijte i molite da ne padnete u napast!
Duh je, istina, voljan, no tijelo je slabo."**

**Chiara
Lubich**

Kako živjeti Riječ života ovoga mjeseca? I mi trebamo predvidjeti susret s kušnjom. Male i velike kušnje susrećemo svakoga dana. To su prirodne, uobičajene kušnje s kojima se kršćanin jednoga dana mora suočiti. Prvi uvjet da bismo pobijedili kušnju, svaku kušnju, jest budnost. Treba znati razaznati, shvatiti da kušnje Bog dopušta ne zato da se obeshrabrimo, nego da ih nadilazimo i tako duhovno sazrijevamo.

Istodobno moramo moliti. Molitva je potrebna, jer smo u tim trenutcima najviše izloženi dvjema napastima: s jedne strane pretpostavci da ćemo se sami izvući, a s druge strane suprotnom osjećaju, tj. strahu da nećemo uspjeti, kao da je kušnja veća od naših snaga. Međutim, Isus nam jamči da nam Otac nebeski neće uskratiti snagu Duha Svetoga ako bdijemo i molimo Ga s vjerom. ■

Riječ života,
travanj 1990.,
objavljena u
Novom svijetu br.
4/1990.

"**E**VO DOLAZIM VRŠITI
VOLJU TVOJU!"

(HEB 10,9)

KOLOVOZ 2011.

Ovaj redak iz Psalma 40, autor poslанице Hebrejima stavlja na usne sina Božjega dok On razgovara s Ocem. Na taj način želi istaknuti po koliko ljubavi je sin Božji postao čovjekom, u poslušnosti volji Očevoj, da bi izvršio djelo otkupljenja.

Te su riječi dio teksta u kojem autor želi pokazati beskonačnu veličinu Isusove žrtve, koja je iznad žrtava staroga zakona. Za razliku od tog zakona, gdje su Bogu žrtvovane životinje, Isus, potaknut neizmernom ljubavlju, za vrijeme svog zemaljskoga života darovao je Ocu vlastitu volju, čitavog sebe.

"Evo dolazim vršiti volju tvoju!"

Ova nam rečenica nudi ključ razumijevanja Isusova života, pomaže nam uočiti njegovu dubinu i zlatnu nit koja povezuje sve etape njegova zemaljskoga života: njegovo djetinjstvo, njegov skroviti život, napasti, njegove odabire i njegovo javno djelovanje, sve do smrti na križu. U svakom trenutku, u svakoj situaciji Isus je nastojao samo jedno: vršiti volju Očeva. I izvršio ju je korjenito, ne čineći ništa mimo nje, odbacivši i najprivlačnije ponude koje nisu bile potpuno u skladu s tom voljom.

"Evo dolazim vršiti volju tvoju!"

Ova nam rečenica pomaže shvatiti veliku pouku na koju je bio usmjeren cijeli Isusov život: najvažnije je vršiti - ne našu, već volju Očeva; trebamo biti u stanju reći "ne" samima sebi, kako bismo rekli "da" Bogu.

Prava ljubav prema Bogu ne sastoji se u lijepim riječima, mislima i osjećajima, već u stvarnom izvršavanju njegovih zapovijedi. Žrtva zahvalnica koju On očekuje od nas jest

Pokretač našega života

darivanje u ljubavi Ocu onoga što nam je najintimnije, što nam najviše pripada: naše volje.

"Evo dolazim vršiti volju tvoju!"

Kako živjeti Riječ života ovoga mjeseca? Ovo je jedna od rečenica kojom se naglašava da je Evanelje protivno struji svijeta, jer se suprotstavlja našoj ukorijenjenoj težnji da tražimo svoju volju, da slijedimo svoje misli i svoje osjećaje.

Suvremenom čovjeku ovo su odbojne riječi. Živimo u doba uzdizanja našega "ja", svoje samostalnosti, slobode kao vlastitog cilja, svojeg zadovoljstva kao ostvarenja pojedinca, užitka kao kriterija vlastitih odabira i tajne sreće. No poznajemo i kobne posljedice prema kojima ova kultura vodi.

Ovoj kulturi, temeljenoj na traženju vlastite volje, suprotstavlja se Isusova, koja je posve orijentirana na izvršavanje volje Božje, s predivnim učincima koje nam On jamči.

Zato ćemo i mi nastojati živjeti Riječ života ovoga mjeseca izabirući volju Očeva, čineći je pravilom i pokretačem čitavog našeg života, kao što je to učinio Isus.

Uputit ćemo se prema božanskoj avanturi, za koju ćemo vječno zahvaljivati Bogu. Po njoj ćemo se posvetiti te zračiti ljubav Božju u mnoga srca. ■

Chiara
Lubich

Riječ života,
prosinac 1991.,
objavljena u
Novom svijetu br.
12/1991.

honeywellnow.com

Pleme iz začarane šume

ŠKOLSKA GODINA IZ KUTA JEDNE UČITELJICE

Sve se rodilo iz čina pozornosti prema učeniku koji me stalno zapitivao što ćemo raditi kasnije, a da se nije zalogao u zadatku što smo ga upravo radili. Nakon nekoliko uzastopnih upita, došlo mi je da ga ušutkam po kratkom postupku. Međutim, odgovorila sam mu gledajući ga u njegove izrazito plave oči: "Nebesko oko, kad za to dođe trenutak, reći će ti što trebamo raditi". Umirio se i prionuo uz posao.

Taj nadimak svidio se drugoj djeći, pa su željeli da ih dam i njima. Tako sam svima dala nadimke, nastojeći u svakome uočiti neku pozitivnu značajku, uzimajući je iz prirode. Razred je postao "Pleme iz začarane šume".

Jednog sam dana našla "Veselu vrbu" i "Pjenušavi slap" kako leže na podu i tuku se! Nazavavši ih nadimkom, primijetila sam da su se smirili i da smo mogli razgovarati o njihovoj svađi. Na kraju je "Vesela vrba" predložila da se izmire i sve je završeno zagrljajem.

Učenici jednog drugog razreda također su zamolili da im dam nadimke. Nije bilo jednostavno, jer kod nekih je najviše dolazila do izražaja negativna strana. Zato sam zamolila djece da mi pomognu.

Primjerice, jednoj sam djevojčici htjela dati nadimak "Jutarnje sunce", ali drugi učenik je zapazio da je često bila pomalo tužna, iako bi malo

kasnije mijenjala raspoloženje. Zato mu se više sviđalo ime "Oblak koji propušta sunce". Ona je sama sebe ovako opisala: "Tako malo treba da me netko rastuži i malo da postanem zadovoljna". Na kraju su svi bili za ime "Cvjetajući cvijet". Nitko ne bi mogao načiniti poetičniji i realističniji sažetak te rasprave u razredu.

Jedan dječak bio je vrlo živahan i znatiželjan. Prijatelji su predložili da ga nazovemo "Duboki svemir". "Ali ako se ja glasno svađam?", primjetio je on. Nikad to ne bismo pomisili, budući da je bio uvijek raspoloživ i ljubazan. Na kraju smo za njega pronašli nadimak "Mirni ocean". Najviše sam bila iznenadena ja, jer sam u djeci zamijetila zrelost i neočekivano poznавanje sebe i prijatelja iz razreda.

"Duboko plavo jezero" bio je malo poseban, s velikim po-teškoćama u ponašanju. Čim je čuo za svoj nadimak, počeo je crtati puno plavih jezera kako bi ih poklonio učiteljicama i prijateljima iz razreda. Moj nadimak "Sretne oči" dala mi je djevojčica spletkaruša koja nije dolazila u školu kad god bi osjetila tjelesnu slabost ili zbog lijenosti, pa ju je uvijek trebalo opravdati. Jednog sam dana došla u napast da ocijenim njezinu odsutnost iz škole. Pored toga, išarala je i pokidala svoju bilježnicu. Umjesto da je ukorim, pomogla sam joj da je zalijepi. Na moje iznenađenje, suprotno nego što je to obično bilo, malena je počela pisati ispravno i uredno, bez ijedne greške! ■

F.C.

**Brigita
Eterović**

Kremlj (Kremlin), ogroman i trokutast kompleks zgrada u samom srcu Moskve

Pozlaćene kupole malog pravoslavnog hrama jedva se vide između staklenih neobdera na prometnom trgu na kojem se križa nekoliko širokih avenija. Duša velike Moskve pokušava pomiriti tradiciju i suvremenost, duhovnost i ekonomski rast i sva je poput velikog gradilišta, ne samo u materijalnom smislu riječi. I njezine stanovnike još uvijek pomalo iznenadjuje kad na ulici i u metrou susretu monahe i bradate popove u dugim mantijama. Rane bliske povijesti još nisu sasvim izlijecene, a sjećanje na mučenike vjere još je sveže.

Gledajući Mercedese i Ferrarije kako jure po 12 traka avenije Lenjingradski prospekt, mogli biste mirno pomisliti da se nalazite u nekoj zapadnoeuropskoj prijestolnici: no bogatstvo i raskoš samo je fasada. Račun još nije podmiren, a saldo ostaje negativan za brojne socijalne kategorije ljudi: liječnike, prosvjetne djelatnike, umirovljenike, koji su zbog niskih primanja prisiljeni tražiti dodatni posao. Bivše ogromno carstvo koje obuhvaća

dio Europe i Azije, od Sjevernog ledenog mora do Tihog oceana, živi u velikom kontrastu između malobrojnih novih bogataša, mahom uništenog srednjeg sloja te siromašnih; između onih koju su uspjeli kao manageri multinacionalnih kompanija i onih koji su pristigli iz "južnih republika" kako bi održavali čistoću grada i radili na najtežim građevinskim poslovima. To je lice kakvim se Moskva predstavila Mariji Voce i Giancarlu Falettiu, predsjednici i dopredsjedniku Pokreta fokolara, prigodom njihovog posjeta zajednici. A stigli su 13. svibnja, na blagdan Gospe Fatimske, dan koji ne može a da ne izazove određene asocijacije, kad se radi o ovoj zemlji.

Marija Voce je bila ovdje davne 1969. godine. No, nije to više sivilo sovjetskog vremena, Moskva danas zadirluje blistavim fasadama, konzumizam ulazi na velika vrata i osvaja teren velikim trgovačkim lancima, poznatim modnih imenima, ogromno tržište privlači investitore na svim područjima. Postoji,

Žed za duhovnim

MARIJA VOCE U POSJETU MOSKVI.
POVIJESNI SUSRET ZA ČLANOVE POKRETA FOKOLARA NAKON MRAČNIH GODINA REŽIMA.

naravno, i druga strana medalje: korupcija, visoki životni troškovi, strah od terorističkih napada. Kontrole su vrlo stroge na svim javnim mjestima: u zračnim lukama, na kolodvorima i na jedanaest linija brze podzemne željeznice.

Malena zajednica Pokreta, u kojoj se po prvi puta okupljaju svi članovi od Petrograda do dalekog Sibira, vrlo je šarolika. Pripadaju joj pravoslavci, katolici i protestanti. Njezina povijest odražava sliku društvenih promjena: od tajnih putovanja i susreta šezdesetih godina, uvijek u strahu od budnog oka KGB-a, do turbulentnih devedesetih, otvaranja granica i barijera među Crkvama koje trebaju prevladavati katolici i pravoslavci zajedno.

Oleg, jazzist i kompozitor, živo se sjeća progona i osjećaja izgubljenosti nakon smrti oca Alexandra Mena, pravoslavnog svećenika ubijenog 1990. godine, koji je okupliao oko sebe malene zajednice temeljene na evanđelju, proročki otvoren ekumenskom dijalogu.

"Zatim sam upoznao duhovnost Chiare Lubich. Nisam mogao sanjati da će mi jedan katolički pokret pomoći da razumijem svoje mjesto u Pravoslavnoj crkvi."

Vraćanje vjeri je zasigurno jedan od najvećih iznenađenja post-sovjetskog vremena. Državni ateizam nije izbrisao vjersku dušu ovog naroda. Štoviše, nisu rijetki oni koji danas stižu sa Zapada u Rusiju kako bi otkrili svoj duhovni put. Liturgije su veoma posjećene i na njima sudjeluju ne samo starije osobe, nego i brojni mladi koji su doživjeli duhovno iskustvo tek prije tri-četiri godine. Postoji žed za poznavanjem sv. Pisma i duhovnog života. Istodobno je žurno potrebno naći put kako prenijeti u svakidašnji život ono što se doživi u molitvi pred prekrasnim ikonostasima, spašenim od ateističkog vala koji je crkve pretvarao u tvornice i skladišta.

Što danas može dati Rusija kao vlastiti doprinos u perspektivi ujedinjenog svijeta?

"Rusija je pokušala izgraditi jedinstvo bez Boga, htjela je stvoriti društvo jednakih, ali nije uspjela - odgovara Maria Voce - upravo zbog tog iskustva može reći svijetu da to nije moguće." Predsjednica zatim povjerava: "Čim sam stigla u Rusiju, osjetila sam dublje jedinstvo s Bogom i sjetila se izraza 'sveta Rusija'. Shvatila sam da je svetost dar koji ona može dati čovečanstvu, zahvaljujući i svojim mučenicima koji su pripadali različitim Crkvama."

Riječi su to koje daju novo značenje onim mračnim godinama, a istodobno pozivaju na svjedočenje stare i nove evanđeoske revolucije. Među njezinim svjedocima su i oni koji su ovdje žrtvovali svoje sange i život, kao Eduardo Guedes,

Arhiv CN (3)

portugalski fokolarin, preminuo u siječnju ove godine.

"Potrebno je odlučno davati svjedočanstvo vjere - ohrabruje Maria Voce djevojku koja je nesvjesno bila uključena u prijevaru na poslu - situacija će se promijeniti ako bude osoba poput tebe". "Sve treba kristijanizirati - dodaje Giancarlo Faletti - a Isus se služi tobom kako bi širio svoju poruku. I u beskrupuloznom biznismenu je čovjek s dušom, možda skučenom, ali baš zato mi ne smijemo zakazati."

U ovoj ogromnoj zemlji, u gradu od 15 milijuna žitelja, mogli bismo

se lako obeshrabriti; ali predsjednica vjeruje u malene zajednice te simpatičnim geslom poziva i ohrabruje nazočne da "zbiju redove" kako bi pokazali snagu Boga među ljudima, čudesa koja se mogu dogoditi ako dijalog i evanđeoska ljubav uđu i učine plodnim svakodnevni život.

Ne treba skrivati poteškoće koje taj izbor donosi, ali poznata je upornost ruskog naroda, učvršćenog trpljenjem, naroda koji je znao održati vjeru, prihvatanje, toplinu. Vrijeme je da one procvatu. ■

U skladu s ruskom tradicijom, Maria Voce i Giancarlo Faletti dočekani su kruhom i soli

Vrednote ispuniti sadržajem

Tajnik odjela za vanjske odnose Moskovskog patrijarhata, o. Dmitry Sizonenko, susreo se s Marijom Voce. Postavili smo mu nekoliko pitanja.

Koiji su današnji izazovi pred Ruskom pravoslavnom crkvom?

"Jedan od izazova je mobilnost stanovništva: ljudi ne puštaju korijenje, generacije se brzo mijenjaju i nisu povezane. Štoviše, i ne traže povezanost, jer se obitelj raspala, nedostaje osjećaj očinstva, postoji strah od stabilnih zajednica i planova za budućnost. Crkva nema još prikladnog jezika za ovo promjenjivo vrijeme, tradicija više nije dovoljna."

Postoji li suradnja s Katoličkom crkvom?

"Možemo pružati zajedničko svjedočanstvo potvrđujući vrednote života, od začeća do naravne smrti i zalažući se za očuvanje obitelji. No vrlo je važno da te vrednote ne ostanu samo riječi i izjave koje ljudi ne razumiju. Treba ih ispuniti sadržajem."

Kakvu ulogu mogu odigrati pokreti, koji u pravoslavlju tek nastaju?

"Pokreti poput Fokolara su kvasac u masi, oni su proročki znak. Zajednici ili župi mogu dati čvrstoću i pridonijeti njezinu razvitku. Oni odgovaraju na prvotnu narav i poziv Crkve: biti obitelj ne samo za njezine članove, nego i za sve ostale."

sti naziv, isto mjesto, mnogo poznatih lica, a ipak i ovoga puta novost. Novost koja izne- nađuje svakog sudionika Marijapolija, bez obzira nađe li se tu po prvi put ili obilježava okruglu obljet- nici (30 ili 25 sudjelo- vanja na Marijapoliju) - kako su se neki izrazili na početku, ono je ma- gično, kreativno ozračje koje se stvori kad se ljudi okupe da bi svojim živo- tom odgovorili na Božju ljubav slijedeći Njegove planove.

Od 23. do 26. lipnja, unutar tzv. produženog vikenda, 250 sudionika pristiglih iz različitih dije- lova Hrvatske i poneki predstavnik iz Bosne i Hercegovine, potražili su duhovno osvježenje u Križevcima, u gradi- ču Faro. Različiti pozivi, zvanja, uzrasti (dob najmlađe sudionice još se izražava u mjeseci- ma) omogućuju snažan doživljaj različitosti koja obogaćuje.

Ahiv NS (5)

Naš odgovor na ljubav

Marijpoli je istinska škola zajedništva i radosti, otvorenosti i strpljivosti. Sve što se tijekom prijepodnevnih

sati čuje u temama, pi- tanjima, odgovorima i svjedočanstvima preta- će se u konkretni život, osobito u radionicama

u poslijepodnevnim sa- tima. Originalnost ovo- godišnjih radionica bila je upravo u tome što su obuhvatile sudionike svih dobi. Tako je u no- vinarskoj skupini, pod budnim okom iškusnog novinara, fotoreporter petogodišnjak; u skupini rukotvorina uz pomoć likovne umjetnice najmla- đi slikaju i daruju svima izložbu pod nazivom "Marija u očima djece". Kao i uvijek, vrijedne

i samozatajne majke nađu se u kuhinji kad za-treba, a kada su zamotale i priredile poklone za tombolu, to je tajna. Sportska ekipa pripremila je pravu poslasticu za subotnje poslijepodne provedeno na seoskom imanju Čabraja: skupne igre koje su razveseli-le i igrače i gledatelje. Pogled mi privlači igra pod nazivom zajedniš-tvo. Skupina ljudi koordi-niranim pokretima, u šutnji, treba izvršiti po-stavljenе, po mom sudu, oteže zadatke. Njihovo nastojanje i ostvareni uspjeh potvrđuje mi koliko je važno zajedno gledati prema istom cilju i raditi za njega, te kako se tako mogu premostiti mnoge prepreke.

Razgovaralo se i o ekonomiji, onoj novoj - obnovljenoj evanđeos-kom ljubavlju, o odgoju, o duhovnosti, radilo se u vrtu, izrađivali su se pred-meti u drvetu i rakete - a izazov je izmjeriti čija dalje leti - pjevalo se i plesalo.

Produbljivanje Božje volje, jedne od točaka duhovnosti Pokreta fo-kolara, lajtmotiv je ovo-godišnjeg Marijopolija. Dotiču se mnogi aspekti onoga što je nemoguće do kraja izreći ili opisati, a to je Božja volja koja se podudara s Bogom. Chiara je od prvih vre-mena Pokreta davala

sliku Sunca i njegovih zraka: sunce je Bog, a zrake su Njegova vo-lja nad svakim od nas. Njegovu volju otkrivamo, bilo osobno bilo kao zajednica, pa se kreće od osobnog duhovnog rasta do utjecaja na društvo, od života jedne lokalne zajednice do ra-zličitih dijaloga. Izvještaji o posljednjim događa-jima vezanim uz dijalo-ge Djela u mnogima su probudili novu nadu, po-sebice ekumenski susret u Trentu i kongres musli-mana članova Pokreta fokolara u Alžiru.

Svečana istočna liturgija koju je u križevačkoj prvostolnici predvodio bi-skup mons. Nikola Kekić bio je poseban doga-đaj ovoga Marijopolija. Nakon liturgije koja je u svakom sudioniku osta-vila miomiris sakralnog i mističnog, večera na otvorenom bila je prili-ka za druženje, gdje su mnogi imali prigodu po-zdraviti križevačkog vla-diku Nikolu i osobno doživjeti njegovu ljubav. Na kraju Marijopolija čuli su se mnogi dojmovi, među ostalima i ovaj: „Stigla sam ovdje kao visibaba, a odlazim kao sunco-kret“. Mnogi su, doista, krenuli svojim domovima sa željom da ostanu ti suncokreti, uvijek okrenuti spram Sunca, i da u svoje okruženje ponesu no-vost marijopolija. ■

MARIJAPOLI

KAO GRAD NA GORI LJUBAV BIJAŠE NA ZEMLJI;
DANAS DALEKA, DANAS BLIJEDA KRAJ BRIGA.
ALI JA SAM PRONAŠAO SOL U BRATU I SESTRI;
OVIH LUDA ŠTO U MENI GLEDAŠE ISUSA...
JOŠ DOK BIJAH KAMEN MJESTO ČOVJEKA
BAČEN MEĐU KOPRIVE.
I GLE, ONA GA IZVADI I OD NJEGOVA NIZAŠTO
TE OD KAMENA POSTA SRCE, A OD ŽIVOTA TIESTO
ŠTO GA UMIJESI GOSPODIN.
A NIJE KOŠTAO VIŠE NEGO NA LJUBAV REĆI: EVO!

VJEKOSLAV VIDAJ

Učiti živjeti zajedno

OD 2. DO 7. LIJPNJA U ALŽIRSKOM GRADIĆU TLEMCENU ODRŽAN JE KONGRES MUSLIMANA, ČLANOVA POKRETA FOKOLARA. SVJEDOČANSTVO ŽIVOTNOG JEDINSTVA VJERNIKA RAZLIČITIH VJERA.

Sonja
Eterović

Šest dana proživljenih u prelijepom dijelu grada Tlemcena - prijestolnici islamske kulture za 2011. godinu, bilo je dostatno da se otkrije kako pripadnici različitih vjera mogu živjeti skladno i u jedinstvu.

Četrdesetak članova iz različitih europskih država, među kojima dva iz Hrvatske, dva iz Bosne i Hercegovine, četiri iz Makedonije, a ostali s Bliskog istoka, proživjelo je šest dana s muslimanskim zajednicom Pokreta fokolara iz Alžira koja više od četrdeset i pet godina živi i hrani se duhovnošću jedinstva. Chiara Lubich je još 1992. godine proročki navijestila da je "rođen muslimanski Pokret fokolara" i upravo su u ozračju življenog jedinstva sudionici kongresa više no ikada iskusili koliko su bile istinite te njezine riječi. Snimljeni govorovi Chiare Lubich kao i oni koje smo izravno čuli od nazočnih stručnjaka i teologa, kako islamskih tako i kršćanskih, razjasnili su i pružili odgovore na brojna pitanja o vjeri u jednoga Boga u skladu s Chiarinom karizmom. Brojna svjedočanstva i iskustva nizala su se i obogaćivala popodnevni rad u skupinama. Svi sudionici su vrlo otvoreno, iskreno i slobodno razgovarali o predloženim temama, a upravo je to u svima učvrstilo osjećaj i sigurnost da su dio velike obitelji Pokreta fokolara.

Na polasku u Alžir nitko nije znao kamo ide i što ga čeka. Nitko nije ni slutio što će doživjeti. A otkrili smo Islam kakvog nam nitko nikada nije predstavio, blizak kršćanstvu, brojne dodirne točke koje će od sad biti temelj zajedničkog hoda. Možda to najbolje potvrđuju dojmovi:

"Iznenadila su me tumačenja islamskih teologa o govoru ljubavi i jedinstva u Kur'anu, jer su toliko slična onima iz Evanđelja. Znači da se slažemo, da su nam polazišta zajednička, potvrđuje da i nas muslimane Bog, po našoj svetoj knjizi, poziva da zajedno gradimo ujedinjeni svijet. Razumio sam da za mene biti musliman znači odgovoriti na poziv da gradim zajedništvo sa svim ljudima, bez obzira na razlike." "Susreo

sam se s Kur'anom i s islamom na potpuno novi način. To je plod međusobne ljubavi i zajedničkog hoda prema Bogu na koji nas je pozvala Chiara. Samo u međusobnoj ljubavi možemo otkriti pravu istinu jedni o drugima."

Zadnja dva dana su programom bila predviđena za turistički razgled Tlemcena i Orana, gradova koji u sebi skrivaju bogatu vjekovnu kulturu i vjersku baštinu. Nezaboravni trenuci šetnje kroz povijest u kojoj su duboke tragove ostavili najrazličitiji narodi i kulture. ■

Predstavljanje
sudionika iz
Makedonije, Bosne
i Hercegovine i
Hrvatske: "Otkrili
smo Islam kakvog
nam nitko nikada nije
predstavio..."

"Izvanredna mogućnost da se sastanemo s mladima cijelog svijeta koju nam pruža Svjetski dan mladih svakome od nas kaže da u našim gradovima nismo jedini koji vjerujemo da se može stvoriti bolji svijet. Kad smo zajedno, raste snaga da za to živimo. Nadalje, ići u Madrid znači susresti se s Benediktom XVI. Koji put nam to može izgledati lik dalek od našeg svakodnevnog života, osobito nama s drugog kontinenta, gdje se ni ne govori puno o Papi. No, Papa je znak jedinstva Katoličke crkve, pa i mi mladi imamo mjesto u njegovu srcu i u njegovim molitvama."

Maria Lúcia je iz Brazila i govori vrlo odlučno. Ne sumnja kad zaključuje: "Svjetski dan mladih nam pomaže vikati svijetu da mladi nisu onakvi kakvi mnogi misle da jesu... nesposobni gledati u budućnost, neosjetljivi i pasivni. Imamo velike ideale i velike vrednote!"

Priprema? Živimo s velikim ubrzanjem, nadahnuti mišljem Chiare Lubich koja nam pomaže da se usredotočimo na umijeće ljubavi, kako bismo se svakoga dana sve više poboljšavali. I u molitvi, kako bismo se pripremili da doživimo Svjetski dan mladih dušom. Plod je veliko oduševljenje za onu radost koja se može naći samo u Bogu."

Kyoko dolazi iz Japana, iz drugačije kulture i druge je religije. Iznenaduje nas što se i ona pripravlja za sudjelovanje na Svjetskom danu mladih.

"U prvi mah sam mislila da je to iskustvo samo za mlađe kršćane. Ja sam budistkinja i zato nisam osjećala potrebu

Prema Madridu

U MEĐUNARODNOM
GRADICU LOPPIANO U
ITALIJI SKUPINA MLADIH IZ
CIJELOGA SVIJETA PRIPREMA
SE ZA SUDJELOVANJE NA
SVJETSKOM DANU MLADIH

sudjelovati. Međutim, ovih mjeseci se nalazim u Loppianu, u Školi gen i odavde će mnogi mladi ići u Madrid. Misao da odem i ja s njima počela me sve više privlačiti. Sada sam uvjereni da će i ja moći doživjeti nešto vrlo zanimljivo, otkrit ću nešto lijepo u susretu s mnogim mladima čije su vrijednote drugačije od mojih: tome me uči iskustvo Pokreta fokolara." ■

www.focolare.org

U BOGATOM I RAZNOLIKOM PROGRAMU
SVJETSKOG DANA MLADIH U MADRIDU POKRET
FOKOLARA PRIREDUJE 4 MANIFESTACIJE:

UTORAK, 16. KOLOVOZA U 22 SATA:
GEN Rosso in Concert "DIMENSIONE INDELEBILE"
- AUDITORIUM PILAR GARCÍA PEÑA (PARQUE PINAR DEL REY)

SRIJEDA, 17. KOLOVOZA U 22 SATA:
Musical "LIFE, LOVE, LIGHT" JEDNA OD NAS, CHIARA
LUCE BADANO, PROGLAŠENA BLAŽENOM 25. RUJNA 2010.
- AUDITORIUM PILAR GARCÍA PEÑA (PARQUE PINAR DEL REY)

ČETVRTAK, 18. KOLOVOZA U 22 SATA:
GEN Rosso in Concert "DIMENSIONE INDELEBILE"
- AUDITORIUM PILAR GARCÍA PEÑA (PARQUE PINAR DEL REY)

PETAK, 19. KOLOVOZA U 22 SATA:
"KLANJANJE - GET TOGETHER", MLAĐI ZA UJEDINJENI SVIJET
POKRETA FOKOLARA KARMELIĆANSKA CRKVA: VIA AYALA, 35
(MADRID) METRO VELÁZQUEZ - LINIJA 4 (15 MINUTA PJEŠICE OD MJESTA GDJE ĆE BITI KRIŽNI PUT).

Iskra se nije ugasila

Đina
Perkov

"Bio je fin taj život", reći će sjećajući se djetinjstva proživljenog s roditeljima i dvije sestre u Haljinicima blizu Kraljeve Sutjeske, jedinom selu koje ima svoj grb. Srce je to stare države Bosne koja je u XIV. i XV. stoljeću doživjela snažan kulturni uspon, a jedan izrazito kulturni krug imao je svoje središte u Bobovcu i Kraljevoj Sutjesci, gdje je bilo sjedište bosanskih kraljeva Tomaša i Tvrtka iz dinastije Kotromanića.

Josip je suprug, otac troje odrasle djece i liječnik, danas već u zasluzenoj mirovini, no dobro se sjeća svog studija medicine u Sarajevu. Gledajući s ove vremenske distance, poteškoće s ispitima koje su se tada pojavile imale su svoj smisao. Da ne bi izgubio godinu, premešta se na fakultet u Novi Sad i bez problema polaže ispite. U tom gradu događa se nešto što će obilježiti cijeli njegov budući život, a on to izražava riječima punim zanosa: "Tamo sam sreo tu divnu grupu mladića". Josip ostaje u Novom Sadu nešto više od 2 godine, "malo studirajući, malo luftirajući", reći će skromno.

Riječ je o sedamdesetim godinama prošloga stoljeća, kada je u Novom Sadu bio fokolar. "Fokolarine sam sreo preko pokojnog svećenika vlč. Laze Krmpotića. Bio je vezan s jednim mojim bivšim

JOSIP STIJEPIĆ IZ SARAJEVA PREBIRE PO SVOJIM SJEĆANJIMA, OD DJETINJSTVA PA DO DANAŠNJIH DANA. SUSRET S POKRETEM FOKOLARA ODIGRAO JE VAŽNU ULOGU U NJEGOVU ŽIVOTU.

Đina Perkov (2)

profesorom koji mu je dao preporuku da me pogleda. On je to učinio od srca i vječno sam mu zahvalan. Don Lazo me jedno ljeto primio kod sebe na odmor, tamo su dolazili fokolarini i tu smo se malo više zbližili."

Josip potom sudjeluje na raznim susretima, u Đakovu, na Ondri kraj Zagreba, itd.

Odrastao u vjerničkoj obitelji, i sam je bio vjernik, pa ipak ga je nešto u tim mladima u Novom Sadu oduševilo, što danas izražava riječima: "Taj novi pristup, novo prilaženje stvarnosti. Možeš očekivati da

će jedan svećenik govoriti o vjeri, ali da će mladić od 25 g., inženjer, intelektualac govoriti djelima... To je puno viša kvaliteta, tome sam se stvarno divio. Ostalo je to u meni, ali bio mi je rastrgan život, nije se sve to dalo uvezati..."

Iz Novog Sada Josip se krajem 1976. vraća u Sarajevo i nastavlja studij. Opća situacija u Sarajevu tada je bila dosta podnošljiva, kaže i nastavlja: "Sarajevo je bilo jedna nepovoljiva sredina dok se nisu narušili odnosi za vrijeme rata, a to opet zahvaljujući utjecajima

sa svih strana. Studij mi je išao sporo i bilo je naporno. Godine 1978. susreo sam Mariju, a nešto kasnije smo se i vjenčali."

Glede raznih susreta, Josip kaže da se pasivizirao, ali kontakt s fokolarinima je ostao zahvaljujući posjetima, pismima i redovitom primanju Riječi života.

Susret s idealom jedinstva imao je velikog utjecaja na Josipov život. "Nešto što je vezano sa životom ostaje drukčije percipirano nego što pročitaš i vidiš na bilo kojem filmu", kaže i dodaje: "Sad mi je žao da me nije više zahvatilo". Ipak, potvrđuje da je poruka prenesena životom i iskra se nije ugasila: "Neosporno. Ja sam od sebe davao što sam mogao, principi sam tu vidio, video sam u čemu je bit - iz Chiarinih govor, naputaka kroz Riječ života, tu se mnogo kaže... Držao sam se uvijek malo po strani i radi materijalnih (ne)mogućnosti. Možda bih nekad i otišao do Zagreba, ali za studenta bez stipendije 50 maraka nije bila baš mala stvar."

Tada su već i druge osobe počele odlaziti na susrete na Odru. Bilo ih je iz Kiseljaka, ali i iz drugih krajeva. "Bila je prisutna silnica sa svih strana, a kad smo imali mogućnosti, mi smo stvarno činili svoj skromni doprinos, koliko smo mogli i uključivali smo koga smo mogli."

Josip kaže da je škrt na riječima, pa ni svojoj supruzi nije puno govorio o ovom dijelu svoga života. "No ona je, kao žena koja je rođena u divnoj toploj kršćanskoj obitelji, shvatila da je tu nešto skrovito i nešto

jako plemenito. I to je objeručke prihvatala. Povezivanje je krenulo intenzivnije kad je došla Jožica¹. Ona je bila par mjeseci u Sarajevu i nama je na svoj svojstven način približila onaj iskustveni život, što je utjecalo na mene, a na Mariju pogotovo. Jer ja sam neke konture znao i otprilike sam ih očekivao. A Marija uopće nije znala. S druge strane se zapitala: netko prevali 500 km i učini neke korake koje ti može učiniti samo brat ili sestra. Bile su to opipljive stvari."

Novi život u Josipu je buknuo svom snagom za vrijeme rata u Sarajevu. Tada su mu Chiarine riječi i naputci kako ljubiti Napuštenog Isusa odjeknule u svoj njihovoj snazi. "Kad su zaplijštale bombe, kad su došli ranjenici, ja sam u svakom čošku video Raspetoga u potrebi, u muci, u ranama. Skakao sam ko' pčelica Maja. Činio sam sitne korake, ali ljudima značajne. Meni je to bila radost i zadovoljstvo. U kućama su npr. svi bili barikadirani, prozore od

podruma pokrili vrećama pijeska da ih što ne pogodi, a ja odoh vani.

Hvala Bogu da sam bio vezan svojom profesijom i svojim zvanjem i na kraju krajeva, jednostavno sam znao da sam u Božjoj ruci. Mislim da je to tada krenulo. Došla su vremena kada su ljudi u Crkvi i u vjeri vidjeli oslonac i mogućnost da prežive. Bilo je mnogo nesređenih brakova, mnogo nesređenih situacija i mi smo tu bili dežurni kumovi, a to nam je bila i radost. Tako se Božja providnost poslužila našim skromnim bivanjem tu."

A kako su počeli svi ti nepredviđeni ratni događaji? "Sve je počelo 1992.", kaže Josip i nastavlja: "Bio sam zaposlen u domu zdravlja u Varešu, gdje smo namjeravali izgraditi kuću, ali Božja volja je bila nešto drugo. Nakon bajrama, došao sam na autobusni kolodvor da podem na posao, jer mi auto nije bio ispravan. Kad meni otpovnik autobusa kaže: 'Jesi

"Za vrijeme rata u Sarajevu ljudi su se skrivali u kućama, prozore od podruma pokrili vrećama pijeska da ih što ne pogodi, a ja odoh vani

¹Joža-Speri Leskovac, fokolarina

Dom Marije (stoje lijevo) i Josipa Stjepić danas je srce šarolike zajednice Pokreta fokolara

lud, bolan, što ti je? Pet barikada do Vareša! Nemaš nikakve šanse'. I tu je pala odluka da ostanemo u Sarajevu, mada sam ja imao 3-4 garantna pisma, uglavnom iz Hrvatske, da mogu otići na razne adrese. Međutim, ja sam se dvoumio, možda sam mislio: potrajat će to mjesec-dva, pa valjda ćemo preživjeti. Međutim, jednom sam s predsjednikom Napretka dr. Topićem ušao u razgovor i on mi je rekao: 'Ako krene, prije 3-4 godine ništa'. Bio je potpuno u pravu, pravi analitičar. Kasnije je bila kombinacija da izadu djeca, međutim djeca nisu htjela bez mene, osobito stariji sin. I tako smo ostali."

Odnosi Stjepića sa susjedima muslimanima uvijek su bili dobri. "Moja majka je odrasla u mješovitoj sredini, selo do sela, i donijela je tu kulturu življenja, a otac mi je prije 40 godina zasnovao kumstvo s muslimanom, pa to nije bio neki problem, barem što se nas tiče. U ratu smo održavali te prijateljske veze, to se moralo, to je neminovno. Mi smo se pozicionirali pomoći

svima. U stvari, što to znači ime, što prezime? Neću reći da smo nešto posebno napravili, ali ako je to zapaženo i ako to predstavlja mrvicu, to je Bogu na slavu."

Josip i Marija su u ratu i život izlagali za druge. "To ne krijem, jer znao sam da ga žrtvujem za Boga. To je garancija pravog poteza, međutim čovjeku se ne da uvijek ocijeniti prave stvari, tako da može i pogriješiti, može biti ovakav i onakav.

U ratu je bilo puno dojmljivih momenata. Sjećam se da sam oko Božića 1992. slomio ruku. Dolazim na posao, a jedan kolega ugledavši me upita primariusa: 'Što ćemo, Jozo slomio ruku'. Ovaj odgovori: 'Pusti to, priznajem samo amputaciju'. Znači, kome je odsječena ruka, tome se daje bolovanje, inače ništa.

Druga scena. Bio mi je povjeren sanatorij bolesnika koji su otpušteni iz bolnice, ali nisu mogli oticiti na adrese radi ratnih djelovanja, nego su smješteni u medicinskoj školi, nekad zgradi časnih sestara. Jedan od njih

bio je u vrlo lošem stanju, već ad fine, a imao je i rak grla. Posljednja želja, a to je kod muslimana nešto sveto, bila mu je da se obrije. Pokušao sam animirati brijača, ali nitko se nije odlučio pristupiti mu. Onda sam ja uzeo britvicu, obrijao ga, uredio i drugi dan je umro.

Svaki dan sam vodio izvještaj koliko ima ranjenih i gdje, jer sam držao sve blaže ranjenike po svim ostalim klinikama. Imao sam 10 destinacija za obilazak."

U to vrijeme dogodio se i Papin dolazak u Sarajevo. "Bio je to najsvjetlijii trenutak! Kad je dolazio, pet sati smo sin Stanislav i ja stajali da zadržimo određenu poziciju. I za načinu je dotakao njegovo čelo. To mi je bilo znakovito." Papa je tada rekao neka Sarajevo postane uzor jedinstva, a Josip smatra da je bio u pravu. "On je vizionar, onaj koji je s nekim idejama stoljeće unaprijed. Hvala Bogu što smo ga imali! Možda mi je bio još radosniji drugi njegov dolazak u Banju Luku. Tu me stvarno oduševio."

Rat u Sarajevu je davno završio, no potrebno je još puno raditi na vraćanju povjerenja među ljudima, u onim svakodnevnim činima koji predstavljaju uvijek novi izazov. Mariji i Josipu, kao i njihovoj djeci, to je prirođeno. Oni su i danas srce šarolike zajednice Pokreta fokolara u Sarajevu koja obuhvaća i lude drugih vjera, vjeroispovijesti, te osobe koje nisu vjerski opredijeljene. Njihov je dom otvoren svima. ■

Božja neizmjernost

U OVO VRIJEME GODINE, KADA SE MNOGI NALAZE NA GODIŠNJIM ODMORIMA, PREDLAŽEMO ULOMAK IZ ISKUSTVA CHIARE LUBICH OD 1987. GODINE, GDJE NAS POZIVA NA PROMATRANJE LJEPOTA PRIRODE I NA SLAVLJENJE NJEZINA STVORITELJA

Promatrajući beskrajnost svemira, izvanrednu ljepotu prirode i njezinu moć, spontano sam se mišlu vratila Stvoritelju i na novi način shvatila Božju neizmjernost.

Dojam je bio toliko jak i toliko nov da me gotovo bacio na koljena - na klanjanje, uzvisivanje i slavljenje Boga. Osjetila sam potrebu da to učinim, kao da je to moje sadašnje zvanje. I kao da su mi se tek sada otvorile oči, shvatila sam kao nikad prije tko je onaj kojega smo izabrali za ideal ili, bolje rečeno, onaj koji je izabrao nas. Vidjela sam da je toliko velik, da mi se činilo nemoguće da je mislio na nas. Taj dojam o njegovoj neizmjernosti ostao mi je u srcu nekoliko dana. Molitve "Sveti se ime tvoje" ili "Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu" sada mi odzvanjaju posve drugačije, postale su potreba srca. (...)

Mi se nalazimo na putu. A kad netko putuje, on već misli na okruženje, na pejzaž, na grad koji će ga dočekati kad stigne;

već se priprema na sve to. To trebamo činiti i mi.

Gore ćemo slaviti Boga? Slavimo ga onda već od sada! Dopustimo da mu naše srce klicanjem izrazi svu našu ljubav, da je izjavljuje zajedno s anđelima i sa svećima: "Svet, svet, svet".

Izrazimo mu našu hvalu usnama i srcem. Iskoristimo to da bismo obnovili neke naše svakodnevne molitve koje imaju taj cilj. A dajmo mu slavu i svim našim bićem. (...)

Hvalimo ga onkraj prirode ili u dubini našega srca. Nadasve, živimo mrtvi samima sebi i živi Božjoj volji, živi u ljubavi prema braći.

I mi smo "hvala njegove slave", kako je govorila bl. Elizabeta od Presvetog Trojstva.

Tako ćemo unaprijed okusiti malo raja, a Bogu ćemo nadoknaditi ravnodušnost brojnih srđaca koja danas žive u svijetu. ■

CHIARA LUBICH

(22. siječnja 1987.)

thebestbeach.net

OBJAVLJUJEMO
DRUGI DIO GOVORA
CHIARE LUBICH
U LUZERNU
(ŠVICARSKA),
16. SVIBNJA 1999.,
PRIGODOM 19.
MEĐUNARODNOG
KONGRESA OBITELJI
POD NASLOVOM
"OBITELJ JE
BUDUĆNOST"

Obitelj je budućnost /2

Chiara Lubich

Stanje suvremene obitelji - Ako pogledamo kakvo je stanje na međunarodnoj razini, naša razmišljanja o obitelji mogu izgledati naivna i nestvarna.

Zapad je preplavljen individualističkom kulturom te osobito pozorno oblikuje i promiče uzor muškarca i žene u skladu s potrebama i potrošnjom. Na taj način, umjesto božanskoga dara odnosa, spolnost postaje idol, neprijatelj ljudske cjelovitosti i sve je više odijeljena od čovjeka i plodnosti. Živi se od osjećaja sposobnih poigravati se s pojedincima, sklapajući, rastavljajući i ponovno sklapajući brakove, nestalo je povjerenje u postojanost osjećaja što je neizbjegivo za obiteljski život. »Obitelj - izjavili su biskupi Europe - nema gotovo nikakvu ulogu u društvenom životu. Na

muškarce i žene često se gleda samo kao na pojedince. Zadaće koje imaju unutar obitelji postaju privatna stvar. Zaboravlja se na ulogu obitelji u održavanju društvene povezanosti. U kulturnoškom kontekstu, obilježenom individualizmom i traženjem osobne dobiti, obitelj je postala vrlo krhka. Posebno se raspadaju socijalno ugrožene i odbačene obitelji.«

Djeca su prve žrtve takvoga stanja, lišena obiteljskoga i rodbinskog zajedništva. Kao slomljena i ranjena bića često su osuđena na život s nazovi-roditeljima.

»Obitelj - piše Bovet - je poput "organizma" čiji su članovi njegovi organi. Kao što svaki organizam čine glava, srce, stanicice, tako obitelji čine otac, majka i djeca. Djeca moraju iskusiti dubok, potpun odnos s ocem i

majkom, kako bi ih mogli poštovati i ljubiti.«

Ipak, čvrst bračni odnos danas kao da proturječi osobnoj slobodi. Više se ističu razlike i sukobi nego vrednote pravoga zajedništva.

Na političkoj razini ustanove i vlade ovakve »činjenice« uno-se u zakone koji nisu u skladu s općim dobrom čovjeka. Rastava, abortus, eutanazija, biogenetički eksperimenti tako prodiru u svijest kao nešto moguće i dopušteno. Denatalitet, slobodan život, spolna anarhija postaju moda i običaj.

Na drugom kraju Zemlje, označenom nepravednom raspodjelom dobara, obitelj koja živi u siromaštvu i nerazvijenosti nailazi na velike poteškoće. I ne samo to. I u tim zemljama globalizacija svijeta nezaustavljivo

utječe na širenje mita o potrošačkom duhu, društvenih modela bolesnoga Zapada - što ima razarajući učinak na društvo.

Zvuči aktualno Horacijevo upozorenje rimskom senatu: »Pokolj koji uništava nacije i narode ima izvor u obitelji koju ste uspjeli uništiti.«

Krizu institucionalne obitelji možemo promatrati kao društveni fenomen, ali ne samo to. Nedavno smo proslavili 50. obljetnicu Deklaracije o pravima čovjeka, temeljnoga »dokumenta« za društveni suživot i važan korak za njegovu humanizaciju. Usprkos tomu, bezbrojna su očita i skrivena kršenja tih prava - što puni stupce medija, a nas ispunjava žalošću. Sve su to nepravde koje se, prema posljednjoj analizi, najviše osvećuju najmanjem i najosjetljivijem dijelu društva, obitelji.

Nju bismo danas mogli usporediti s posudom u koju su slivene boli čovječanstva. Ne postoji svjetska statistička agencija koja može prikazati veličinu te boli. Upitajmo se samo: koliko je napuštenih i razočaranih partnera? Koliko djece lišene jednoga ili drugoga roditelja? Koliko djece ovisnika? Koliko na putu nasilja i prostitucije? Koliko muževa i sinnova nestalih u ratu? Koliko napuštenih staraca? Koliko djece svakoga dana umire od gladi? Koliko bolesnih umire od hladnoće naše ravnodušnosti? A neizlječivih? A nositelja hendikepa?

Suvremenu obitelj možemo plastično dočarati slikom ranjene i osamljene majke koja u svoje krilo skuplja patnje čovječanstva i vapi Nebu: »Zašto?« To stanje ostavlja bez daha i nameće

pitanje: Koja je budućnost obitelji? Ili još gore: postoji li budućnost za obitelj?

Isus Napušteni - Pred otajstvom boli čovjek je ostaje zburjen.

No, postoji u Bibliji vrhunac boli izražen jednim »zašto« koje vapi Nebu. Evanđelist Matej u pripovijesti o Isusovoj smrti izvješćuje: »O devetoj uri povika Isus iza glasa: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio"« (Mt 27,6).

Isus je do toga trenutka proživio niz strašnih boli: očajan strah, izdaju i napuštenost od svojih, nepravedan i montiran proces, mučenje, poniženje, osudu na raspeće, smrtnu kaznu rezerviranu samo za robe - čiju okrutnost danas možda i ne možemo razumjeti, proživio je nečovječnu okrutnu kaznu koja uništava čovjekovo tijelo i duh.

Na kraju, taj iznenadan vapaj koji otkriva dramu Čovjeka-Boga: »Zašto si me ostavio?« vrhunac je Njegove boli, Njegova nutarnja muka, Njegova najcrnja noć. Onaj koji je rekao: »Otac i ja jedno smo« živi tragično iskušto nejedinstva, odijeljenosti od Oca. I to zato što je iz ljubavi prema čovjeku preuzeo na sebe sve negativno, sve grijehu čovječanstva.

U toj napuštenosti, posljednjem i najvećem znaku njegove ljubavi, Krist dostiže krajnje poštenje sebe i ljudima ponovno otvara put jedinstva s Bogom i uzajamnoga. U onome »zašto«, koje je za Njega ostalo bez odgovora, vapaj svakoga čovjeka nalazi odgovor. Nije li mu sličan čovjek u tjeskobi, sâm, promašen, osuđen? Nije li Njegova slika svaka podjela u obitelji, među

skupinama i među narodima? Nije li lik Isusa Napuštenoga onaj koji je izgubio osjećaj Božje blizine i njegova nauma nad čovjekom, onaj koji više ne vjeruje u ljubav i prihvata svaki njezin nadomjestak? Nema ljudske tragedije niti obiteljskoga promašaja koji nije sadržan u noći Čovjeka-Boga. Svojom je smrću sve platio: potpisao je »bianco mjenicu« koja sadrži bol i grijeh čovječanstva koje je postojalo, koje jest i koje će doći.

U tom strašnom iskustvu, poput božanskoga zrna koje trune i umire da bi dalo život, On nam objavljuje istinu najveće ljubavi: biti sposoban dati sve od sebe, poništiti se radi drugih. »Znak Boga koji se poništava - piše von Balthazar - postavši čovjekom i umirući u najvećoj napuštenosti, govori nam zašto je Bog sve to prihvatio (...): u Njegovoje je naravi objaviti se kao bezgranična ljubav.«

Po toj praznini, po tom ništa-vilu vraća se čovjeku milost, život Božji. Krist je obnovio jedinstvo između Boga i stvorenja, obnovio naum nad čovjekom, stvorio nove ljudе, a time i nove obitelji. ■

(nastavlja se)

"Kao što svaki organizam čine glava, srce, stanice, tako obitelji čine otac, majka i djeca. Djeca moraju iskusiti dubok, potpun odnos s ocem i majkom, kako bi ih mogli poštovati i ljubiti."

Možemo reći da je Bog oduvijek utisnuo u Giordanijev duh riječi Svetoga pisma "Božja volja je vaše posvećenje" (usp. 1 Sol 4,3). One su ga pratile čitavog života, potičući ga na put laičke svetosti koju će mu Crkva uskoro priznati. "Božja volja zahtjeva naše posvećenje, tražeći da ljubimo druge kao sami sebe, da budemo siromašni, čista srca, u miru, spremni trpjeti za pravednost, slobodni, uvijek otvoreni oprostu" (*Il fratello*, str. 108). Stoga je za kršćanina, dakle i laika, "Božja volja širiti ljubav: proizvoditi dobro" (*ibid.*, str. 26); biti apostol zračenja Krista u svojem okruženju" (*Diario*, 11. 9. 1947). Tako i potpuno ostvarenje osobe proizlazi iz njezine istinske slobode: "ako je sloboda najveći dar što nam ga je Bog dao, onda je sloboda i najveći dar koji mu mi možemo dati, a to je onda i najveći čin slobode. Ovo odričanje znači zamijeniti svoju volju Božjom, a to znači postati On sudjelovanjem u njegovoj volji: a On je vječita Sloboda" (*Diario* 13.1.1960.).

Upravo ta misao dominira u čitavu Giordanijevu djelu, a to je i zalaganje svega njegova života: crpiti na svetosti i širiti je kroz beskompromisno svjedočanstvo života i kroz prenošenje evanđeoske istine, sredstvima što ih on ima na raspolaganju kao čovjek velike vjerske kulture i kulture općenito, te sjajan i neprešusan pisac. U skladu s velikom intuicijom Chiare Lubich - čiju je duhovnost usvojio - koja je u Božjoj volji uočila ne samo ključ kako postati sveti, nego i "otvorenih put svetosti za svako ljudsko

KAKO JE
BOŽJU VOLJU
ŽIVIO IGINO
GIORDANI-FOCO,
SUUTEMEJITELJ
POKRETA
FOKOLARA, PISAC
I POLITIČAR,
ZA KOJEGA
TRAJE PROCES
BEATIFIKACIJE

Pino
Quartana

Igino Giordani-Foco,
na stranici desno
s Chiarom Lubich
1966. g. u Loppian

Foco i Božja volja

biće" (Čovjekov DA Bogu, str. 36). Susret s Chiarom i njezinim prvim sljedbenicama koje su iz trenutka u trenutak živjele kako bi vršile Božju volju za Foca je bila potvrda onoga što je on oduvijek osjećao kao poslanje laika. Ispunjavajući svoje dužnosti on "oživljava onaj dio stvorenoga koji mu je Bog dodijelio. A taj dio obuhvaća kuću, radionicu, ured, radno mjesto, kao i osobe koje susreće iz trenutka u trenutak" (*Laicato e sacerdozio*, str. 277); "svremenim se svetac ne zatvara, nego izlazi, putuje svijetom, u kontaktu s ljudima. Pa ipak, ako ih ljubi u Bogu, ako u svemu vrši Božju volju, ako ljubav iz trenutka u trenutak pročišćuje njegovu dušu, on se zaodijeva djevičanstvom" (*Diario*, 12.10.1964.), po uzoru na Mariju "koja nikad nije

tražila da prekorači svoju narav: bila je djevica, zaručnica, supruga, majka, udovica, sa svim tretinama i obvezama svoga staleža u svijetu. Uzašla je k Bogu jer je prilagodila svoju volju božanskoj volji tako da su se sjedinile" (*Diario*, 26.8.1964.). ■

Tvoj kako želiš Ti

Osobnost snažne i neovisne volje, po ustrojstvu nesklon da ga događaji nose, uvijek se s njima suočava jasnom sviješću i živom moralnom savješću. On svoj život uvijek živi sa žarom, slijedeći dosljedno svoje odabire.

Još od mladosti on koristi svoj žar prvenstveno unutar sebe: u stjecanju novih spoznaja, u jačanju svoje odvažnosti pred svakom životnom prekretnicom, u

prema svetosti od onoga dana kada se posvetio po obrascu koji mu je dala Chiara: "Isuse, želim biti tvoj: tvoj kako želiš Ti; čini sa mnom sve što želiš" (Diario, 2.9.1949.). Smatramo da je ključ u onome "tvoj kako želiš Ti"; ovde ne više snažan i neovisan ("s kralježnicom"), gdje smatra da on ide prema Bogu; sada je čovjek koji se prepusta djelovanju Duha: "lijep je rizik dezertirati Bogu", živeći sada intenzivnije iskustvo "otimanja od zemaljskih ispraznosti" i potpunog "poistovjećivanja... s Božjom voljom" (Diario, 12.10.1956.) ■

**Tommaso
Sorgi**

temeljitim pristupu svemu onome što čini, a nadasve u samoodgojnoj borbi koja će trajati čitav život.

Njegovo življenje vjere - koju je on nazivao vatrom - bilo je bogato impulsima ljubavi, što ga je činilo apoletom. A put razvitka njegove ličnosti očituje nam se kao sazrijevanje u ljubavi, s tipično njegovim poletom.

Gordani posjeduje i živi svoju duhovnost. Možemo je sažeti u ovoj tvrdnji: svetac je "kršćanin s kralježnicom" (Diario, 27.5.1943.). Traženje svetosti on proživiljava u zalaganju za herojsku dosljednost između vjere i života u zemaljskim realnostima, a izražava je u gorljivoj vjernosti Kristu i njegovoј Crkvi kroz neprekinuti apostolat. Ta se svetost izgrađuje u nutarnjoj borbi protiv egoizma, navezanosti, laskanja svijeta; provjerava se u prihvaćanju patnje i poniženja iz ljubavi i u uskrsavanju iz svakodnevnih promašaja. Naš Igino se na posevne novi način postavlja na put

Foco piše

Možda su najteže žrtve razuma i volje, a njima se i najviše opiremo.

Razum se ne pokorava. Stekao je znanje i uvjerenja, stvorio pravo blago, te zasjeo gore, kao na neki tron, pa ga nije lako spustiti s tog gospodskog ranga na jedno djetinjstvo koje znači spremnost postati prazna ploča i započeti ispočetka.

Volja je neposlušna. U svakoga od nas se ugnijezdi luciferska klica moći, pa želimo sve i svakoga privesti svojoj volji, kako bismo dominirali.

Odricanje od svoje volje izgleda osiromašenje. Međutim, najslobodniji i najsmioniji čin volje jest prihvatići se vršenja Božje volje na zemlji kao što je vrše anđeli na nebu: poistovjetiti se s voljom Trojstva i stoga već u tome na neki način postati Bogom. Što on želi, želim ja. A on želi samo dobro. Ne razmišjam više; ne zamaram se više; prepustam se Njemu – stavljam se u dobre ruke – i uživam u miru. Ako se bunim i postavljam prepreke, ja odbijam i odgađam svoju sreću. Ako ostavimo njemu da radi, otkrivamo da se Njegov naum često ne podudara s našom željom; da se Njegova mudrost uglavnom ne podudara s našom opreznošću; a sam naum otkriva se malo po malo iz nepredviđenih i neželjenih događaja; ali se razvija u predivnom pravcu: sve ono što On čini ili dopušta vodi k rješenjima koja su za naše dobro sigurno mnogo više nego naša viđenja duljine jednog pedlja. On vidi izvan vremena i koristi se sredstvima i načinima koji često uz nemiruju i iznenadju, ali doprinose da život postane remek-djelo.

Ne treba izgubiti strpljenje niti klonuti duhom. Dođe trenutak kad nam se čini da nas je sreća ostavila ili da nas je ostavilo nebo i zemlja. Ali i ta zbuđenost i ta napuštenost ulaze u Očev plan.

(Igino Giordani, La divina avventura, Città Nuova 1993., 77-79)

Služba informiranja

Na slici:
Prof. Luigino Bruni

Na susretu u Brazilu, prigodom proslave dvadeset godina ekonomije zajedništva (u nastavku EZ), isplivalo je uvjerenje da se može stvoriti ekonomija koja će načelo bratstva uzeti ozbiljno. Što to znači i što na taj način ekonomija može dati svijetu?

Jedna od poruka koju su uputili mlađi svijetu na susretu u Brazilu prigodom 20 godina EZ jest da želimo uzeti ozbiljno i bratstvo, to treće zaboravljenog načela. Naime, neki znanstvenici kažu da su Francuska revolucija, a potom i modernizam navijestili tri načela: jednakost, slobodu i bratstvo, ali da je treće načelo zaboravljenog. Postoji i razlog. Kad su u ovih 300 i više godina modernizma ljudi pokušali spojiti ta tri načela, nisu uspjeli. Kada se pokuša živjeti bratstvo, izgleda kao da se izgubi jednakost i sloboda, a kad ciljaš na slobodu, gubiš bratstvo i jednakost. Teško ih je sastaviti. Naš projekt počiva na ideji spajanja tih načela. Pokušavamo ostvariti proizvodne, ekonomske

Dugoročni projekt

RAZGOVOR S PROF. LUGINOM BRUNIJEM,
KOORDINATOROM MEĐUNARODNOG
ODBORA EKONOMIJE ZAJEDNIŠTVA

i trgovачke odnose – dakle ljudske odnose – među slobodnim i jednakim osobama. Osnovno je da ne bude slugu i gospodara, tj. da se poduzetnik ne osjeća iznad radnika, te da siromah bude subjekt, a ne jadnik kojemu treba pomagati. Dakle, da to bude odnos između jednakih i slobodne braće. Bratstvo ima smisao i postaje zanimljivo i važno nakon jednakosti i slobode, ne prije! Ako ljudi ne dožive jednakost i slobodu, bratstvo može sakriti odhos moći, pogrešne odnose, jer bratstvo treba osovine jednakosti po dostojanstvu i slobodne.

Stoga, naša poduzeća koja žive zajedništvo... što je zajedništvo? To je oblik bratstva u ekonomiji, tj. kad govorimo o bratstvu na ekonomskom području, govorimo o zajedništvu. No, to je poziv čovječanstva, koji se od pojave kršćanstva pa nadalje naziva bratstvom.

To je veliki izazov, jer – kako sam rekao – do sada ih je bilo teško spojiti, kao da ta tri načela ne mogu tako lako ići jedan s drugim. Mi to pokušavamo.

Gоворило се о економији 2031. године. Које су засечане смјернице и које изванредне ситуације треба превладати (сиромаштво, неједнакост, итд.)?

У логу susreta u Brazilu zapisane su tri godine: 1991. je početak, 2011. je danas i 2031. godina. Tijekom pripreme susreta došla je do izražaja sljedeća ideja: zanimala nas prvih 20 godina, ali još više narednih 20, u smislu da je EZ još u prvim danima života. Mi smo u to uvjereni jer projekti koji nastaju iz duhovnih iskustava imaju dugo djetinjstvo, treba puno godina da se shvati što su. Mi već sada vidimo da neke dimenzije projekta shvaćamo tek sada, nakon 20 godina. Na počecima je izgledalo da one uopće ne postoje, kao što je primjerice ideja da su siromasi uključeni u projekt, a ne da im se samo pomaže. Kulturalna dimenzija također sve više dobiva svoje značenje. Stoga je ideja Brazila vrlo jasna: ako danas doista želimo ljubiti siromaše, ako želimo drugačiju ekonomiju, moramo radići na tome da za 20 godina EZ bude još vjernija svome pozivu,

svojoj misiji. Kad smo se krajem svibnja svi mi iz 37 zemalja svijeta vraćali iz Brazila, došlo je na vidjelo da je poziv EZ, njezino poslanje, mission, kako se to danas kaže, dugoročno. Jer to nije samo projekt pomoći, krizni projekt, projekt koji traži rješenja, to nisu zakrpe na rupama kapitalizma, nego je to projekt koji cilja na drugačiju ekonomiju, na dugoročno drugačije odnose (među narodima, ljudima, proizvodne odnose), pa zato traži puno rada i traži zajednički rad. Stoga godina 2031. nije maštoviti reklamni slogan, nego se željelo reći sljedeće: EZ je u prvim danim života i najzanimljiviji i najlepši dio treba tek doći.

Rekli ste da je susret u Brazilu poslužio da se bolje razumije Chiarino nadahnuće. Koje je to nadahnuće i kako se primjenjuje danas?

Mi smo na susretu u Brazilu iznova otkrili jednu od početnih dimenzija, upravo jedan Chiarin tekst iz njezinog dnevnika koji je bio poznat, ali ne svima i ne tako jasno. Kad se Chiara početkom lipnja 1991. vratila iz Brazila, ona je zapisala u dnevnik otprilike ovo: "Vrativši se iz Brazila, gdje se rodila ekonomija zajedništva a nazvali su je 'bomba' koja je eksplodirala, zapazila sam u svojoj sobi sliku Gospe, Marije Osamljene koju mi je poklonio Igino Giordani-Foco. Nikad nisam obraćala pozornost da ta Osamljena Marija u svojim njedrima stiše trnovu krunu." Chiari je odmah postala jasna poveznica između trnove krune siromaštva Sao Paola i Marijine trnove krune, tj. da Djelo Marijino uzima na sebe trnovu krunu

čovječanstva. Za nas je to bilo vrlo snažno, za mene svakako, ali i za mnoge od nas, jer je očito da EZ ima vrlo zahtjevan poziv. Nije to samo trnova kruna siromaštva unutar Pokreta fokolar, kao što bi se moglo misliti: Pokret čiji se članovi međusobno pomažu, gdje poduzetnici članovi Pokreta pomažu siromašne članove.

Godine 1991. Chiara je vidjela da s ekonomijom zajedništva mi uzimamo na sebe trnovu krunu čovječanstva, naravno zajedno s drugima. Ideja je u tome da poslanje, poziv EZ nikad neće biti završen dokle god bude trnovih kruna u svijetu. Dakle, iza svega je taj veliki idealizam da se doprinese kako jednom sutra ne bi bilo neboadera i djece koja umiru od gladi. Eto zašto je to novo otkriće pobudilo oduševljenje u svima: jer takav projekt nikada neće biti završen,

uvijek ćemo ga imati pred sobom. Stoga su mladi zadovoljni jer oni žele velike ciljeve. Za jednu mladu osobu nije privlačno ako kažemo: "Stvorimo poduzeća gdje ćemo raditi mi". Mlada osoba želi drugačiji svijet, a i mi ga želimo. Stoga je ponovno otkriće velikog poslanja EZ donijelo puno radošti, jer smo doista na početku. To je opći poziv. Ideja koju je Chiara dobila u Brazilu i koju danas želim uputiti svima jest ideja EZ kao projekta za sve, tj: želiš li drugačiju ekonomiju, želiš li ekonomiju zajedništva, želiš li svijet u kojem neće biti osoba koje nemaju što za jesti i osoba koje žive u izobilju? Prikљuči se nama, dodji i s nama gradi drugačiji svijet. Ta široka perspektiva koja je postojala 1991. i danas mora biti jasna i snažna. ■

Pogled iz zraka na industrijsku zonu "Spartaco" kod Sao Paola u Brazilu, gdje se nalaze središta poduzeća ekonomije zajedništva

SF(2)

Svećenici na susretu
povodom zatvaranja
Svećeničke godine
predstavljaju svoja
svjedočanstva

Ljubljeni i pozvani

Zaređen sam za svećenika 1967. Od mojih 30 kolega 10 ih je napustilo službu u prvih pet godina.

Počeli su se tresti i moji temelji. Imao sam 28 godina. Tijekom tečaja njemačkog jezika u Istočnom Berlinu, zaljubio sam se u jednu snalažljivu djevojku, bivšeg komunističkog vođu. U ovoj priči zvat će je Marta.

Rodilo se duboko prijateljstvo. Nehotice sam se našao u odnosu koji me emotivno jako zahvatio, iako se - vjerovali ili ne - nikada nije izrazio gesta ma nježnosti i sl. Ali često smo se dopisivali i sastajali. Trebalо mi je tri godine kako bih se pomirio s tim da se ovaj odnos mora prekinuti. Moram reći da mi je u tome puno pomogla Marta.

Kad smo odlučili više se ne vidiati, upitao sam je: "Koja je tajna tvoga života?" Odgovorila

Svećenici danas

DONOSIMO

SVJEDOČANSTVA TROJICE
SVEĆENIKA SA SUSRETA
ODRŽANOG POVODOM
ZATVARANJA SVEĆENIČKE
GODINE U DVORANI
"PAVAO VI." 9. LIPNJA
PROŠLE GODINE

mi je: "Ljubim Isusa, posebno kad se učinio ateistom!" Ja koji sam mislio da znam sve, nikad nisam čuo nešto slično.

Marta mi je ispričala da su joj se roditelji razveli kad je imala 15 godina. Od tada se pitala zašto postoji bol u svijetu i u njezinu životu?" Prijateljica s fakulteta joj je rekla: "Ime našega Boga je 'zašto?'" Marta je odmah uskliknula:

"Ako je ime tvoga Boga 'zašto', On je Taj kojega tražim godinama." Kasnije je otkrila da je Isus na krizu vatio: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" Isus, Čovjek-Bog, osjetio se bez Boga da bi bio blizu nje.

U tom svjetlu mi je objasnila da ćemo biti još dublje sjedinjeni ako izgubimo jedno drugo, upravo kao Isus koji je bio dublje sjedinjen s Ocem kada mu se činilo da je izgubio odnos s Njim.

Tako mi je Marta pomogla da po drugi put izaberem Boga. Isus me je pitao: "Ljubiš li me?" Od tada sam razumio da biti svećenik znači prije svega ljubiti, biti transparentan, ne oslanjati se na neki status ili društveni položaj.

U ovim godinama, tako teškima za Crkvu u Hrvatskoj, često me pozivaju da govorim na televiziji. Prije svakog nastupa kažem sebi: "Ne trebam pobijediti. Trebam samo ljubiti".

Kad je izašao prvi vladin izvještaj o spolnom zlostavljanju svećenika i redovnika, tražili su

da govorim u jednoj vrlo slušanoj radio emisiji. Nastojao sam se postaviti u situaciju zlostavljanje djece. Umjesto da kažem "gledajte, ja nisam učinio nikakvo zlo, sve ovo nema veze sa mnom", govorio sam o stidu i strahu, uzimajući na sebe krivnju drugih. Jedna od žrtava sudjelovala je u istoj emisiji. Voditelj je pitao koje je njezino mišljenje. Očekivao sam grubi napad. Nakon duge šutnje, rekla je: "Dobro je čuti da jedan svećenik ovako govori". ■

Brendan Purcell (Irska)

Snaga zajedništva

Prije 30 godina počela je gradnja nove katedrale u biskupiji Ponta Grossa u Brazilu, ali je zbog nedostatka 460 tisuća dolara bila obustavljena već 25 godina. Novi biskup izrazio nam je svoju bol, žečeći da mu damo prijedloge kako je dovršiti.

Vraćajući se kući, došla nam je ideja da pokrenemo projekt evangelizacije koji će potaknuti mješevno zajedništvo dobara. Željeli smo stići do svih obitelji i zajedno s njima otkriti da smo jedno tijelo po euharistiji.

Razgovarali smo o tome s biskupom, a potom sa svećenicima. U početku su bili skeptični, ali uspjeli smo ih uvjeriti. "Ova ideja dolazi od Duha Svetoga", rekao je stariji svećenik.

Šli smo u sve 43 župe, u skupinama po dvojica-trojica, govorili o Crkvi-zajedništvu, pitali laike tko je spreman posjetiti svoje susjede i predložiti im da novac koji troše na nevažne stvari uštede za katedralu. Iznos može biti i minimalan, tako da i najsiromašniji mogu sudjelovati. Pomoću brošure

objasnili smo smisao ove inicijative, ali nadasve smo željeli stvarati nove odnose s ljudima. Odaziv je bio iznad svakog očekivanja. Od ožujka do prosinca više od 6 tisuća laika odlazilo je svakoga mjeseca kod svojih susjeda da bi nastavili dijalog s njima i sakupili doprinose, plodove evanđeoske štednje. Poruka zajedništva stigla je do onih koji stanuju na 20. katu nebodera, kao i do onih koji su 20 km udaljeni od telefona.

Tisuće katolika je duhovno oživjelo. Jedna nam je gospođa rekla: "U svakoj obitelji provela sam oko 40 minuta. Postoji velika potreba ljudi da ih netko sasluša i da mi znamo slušati... Koje li radosti upoznati svoje susjede!"

Posvuda se primjećuje oduševljenje i žar, biskupija nije više ona od prije. "Više od sakupljenog novca vrijedi ovo zajedništvo!", rekao je biskup.

U samo 10 mjeseci sakupili smo skoro 500 tisuća dolara. Akcija je završila misnim slavljem u katedrali. Bila je nevjerojatno ispunjena, a vani je veliko mnoštvo pratilo obred preko video zida. "Bog je bio među nama", rekli su ljudi, a jedan svećenik: "Ovo je prvi put da se katedrala ispunila siromasima!" ■

Mário Spaki (Brazil)

Žive stanice

Župnik sam u Bečeju, u Vojvodini, gdje je polovica žitelja srpskoga podrijetla i pravoslavne vjere, dok su drugi katolici, mađarskoga, hrvatskoga, slovačkoga, rusinskoga, češkoga i njemačkoga podrijetla.

Kao mladi svećenik imao sam veliku želju učiniti da se doživi živa

Crkva, kakvu ju je zamislio Koncil, kao znak i oruđe jedinstva. Zato nastojim pobuditi nastanak malih skupina koje zrače evanđelje. Ne slijedim posebne metode, nego nastojim saslušati osobe, vidjeti Isusa u njima i ljubiti.

Jednoga dana zove me mladi bračni par. Ozbiljno su se posvadali. Sat vremena slušam međusobne optužbe. Drugi sat pričam svoja iskustva življenog evanđelja. Ponovno se osmjejuju. "Večeras ste spasili jedan brak. U susjednoj sobi su već spremni koferi, ali sada ostajem", kaže mi žena. Oko nijih je nastala skupina koja živi riječ Božju. Posvećuju se pastoralu obitelji i spasili su više brakova.

Drugom prilikom dolazi mi jedna gospođa: "Htjela bih učiniti nešto za lude s posebnim potrebama". "Imaš svu moju podršku!", odgovaram. Počinje s pet osoba, zatim ih je deset, pa dvadeset. Tijekom godina formirala se lijepa zajednica "Vjere i svjetla" s velikim zračenjem u biskupiji.

Jedna gospođa koja ne prakticira vjeru pala je u depresiju: muž nezaposlen, svekrva teško bolesna, a dvojica sinova u pubertetu bez volje za životom. Savjetujem joj da se priključi zajednici neokatekumena. U kratko vrijeme riječ Božja je pretvara u ozarenu i hrabru ženu. Danas je odgovorna za zajednicu, brine se za druge i pronašla je rješenja na poteškoće u obitelji.

Sve te skupine koordiniram uz pomoć mreže osoba. Sastajemo se na početku svakoga mjeseca da bismo vidjeli kako podržati postojećih 20-ak skupina, kako formirati nove, te kako otvoriti puteve prema obiteljima i mladima. ■

László Pósa (Srbija)

Elena
Granata

Pridošlice iz afričkih zemalja u prenapučenim stariim brodovima stižu na otočić Lampeduzu.

Ovaj talijanski otočić u Sredozemnom moru, površine 20 km², s nešto više od 6 tisuća stanovnika udaljen je 113 km od obale Tunisa i oko 200 km od Sicilije. Već godinama je prva slamka spasa za afričke imigrante u čamcima i na splavima, a osobito posljednjih mjeseci.

Imigranti pristižu u vrijeme kad je gotovo cijela Europa, ionako oslabljena zbog visoke stope nezaposlenosti i letargičnog gospodarstva, već preplavljena protumigracijskim stavovima, a mnoge zemlje otvoreno izjavljuju da jednostavno nisu sposobne primiti siromašne doseljenike.

Drame koje se odigravaju na improviziranim splavima nerijetko završavaju tragično, a za sretnike koji se uspiju iskrcati na otok nema prikladne skrbi, budući da u izbjegličkim centrima ima mjesta samo za 850 ljudi.

Veliki broj pridošlica stvorio je komunalne probleme, a povećala se i stopa kriminala, što stvara lošu sliku o otoku, pa je turistička sezona unaprijed izgubljena.

Političke i društvene strukture i ovoga puta kasne s intervencijom. Činjenica je da ove očajnike nitko ne želi primiti, a na malom otočiću ne mogu ostati. Kada broj pridošlica premaši broj lokalnih stanovnika, to je kao da taj teritorij više ne pripada njegovim žiteljima. No, na Lampeduzi se događa susret između dva kontinenta, Afrike i Europe. Na tim pustim stijenama posred mora koje dijeli kontinente postavljaju se temelji budućeg zajedničkog doma.

Pravednici s Lampeduze

ZBOG NEMIRA U SJEVERNOAFRIČKIM ZEMLJAMA U LAMPEDUZI SE POSLJEDNJIH MJESECI UMNOŽIO BROJ STANOVNika

Ribari Lampeduze koji znaju prozreti raspoloženje mora i boje neba ostavljaju mreže da bi pomogli preživjelima na moru, žrtvama nepotrebnih ratova. Noću ih vode vapaji brodolomaca, a danju muči šutnja onih koji nisu preživjeli.

Jednog jutra, upalih očiju i lica izbrazdanih od umora, pripovijedaju: "Noćas smo bili poraženi jer smo ih željeli sve spasiti, ali nismo uspjeli, nije bilo moguće. Bili su skoro svi muškarci, vrlo malo žena, nije bilo djece - svi su završili u morskim dubinama." Osim ribara, žene i muževi Lampeduze prihvataju ljude i pomažu im, te nas tako podsjećaju da je u svakom vremenu, pa i onom najžalosnijem, moguće činiti dobro. Bez svjedoka i bez televizije, bez velikih teorija i etičkih sustava. Besmislena dobrota, o kojoj piše esejista Gabriele Nissim u istoimenoj knjizi, tajna je pravednika. To je otajstvo dobra koje se rađa kada izgleda da oko nas vlada samo mržnja i ravnodušnost.

Svaki čovjek, pa i onaj najciničniji i najneosjetljiviji, onaj koji nikada u svome životu nije gajio kreposti niti dobrotu, može učiniti gestu (naizgled) besmislene dobrote. Piše Nissim: "Može postati pravednikom i onaj koji samo jednom u svome životu, u samo jednom danu svoga života, pred samo jednom nepravdom, pred samo jednim progonjenim čovjekom ili samo jednom laži, ima hrabrosti izaći iz svoje udobnosti i izvršiti samo jedan čin dobra, ljubavi, pravednosti." Toga će dana bojažljivi pronaći odvažnost, ravnodušni toplinu humane geste, tiki snagu stroge riječi.

Samo jedna gesta, samo jednom, može preokrenuti očajnu situaciju. I u tom gestu, neočekivanom i iznenadnom, stoje temelji nade čovječanstva. Ne spašavaju čovjeka uvijek i samo junačka krepst, absolutna dosljednost ili junaštvo - ponekad niti svetost ni osobno odricanje - nego oni stavovi otpora, ponekad skriveni, koji se suprotstavljaju zlu što ga čine

ljudi. Te su geste sposobne preobraziti nepoznatoga bližnjega u prijatelja, izlječiti nepravdu činom ljubavi.

Sviđa mi se pomisao da deset pravednika o kojima piše Biblija, zbog kojih je Bog spreman poštovati grad, danas imaju imena i lica ribara, oči i ruke žena, mišice običnih ljudi, još jednom spremnih opredijeliti se za dobro. ■

Omar

Povjerovavši kršćanki Tunižanki, ušao je u crkvu i našao obitelj

Omar je došao na Lampeduzu krajem ožujka, iscrpljen i bos. Danima je prestrašen lutao dok nije poslušao savjet Alime: "Kad se nađeš u opasnosti ili u poteškoćama, uđi u crkvu. Tamo ćeš uvijek naći nekoga tko će ti pomoći." Ta žena Tunižanka i kršćanka primila ga je dok je bio dijete i bila mu je kao majka: njegovi roditelji su se rastali i za njega se više nisu brinuli. Alima ga je željela krstiti, ali otac koji živi u Libiji, odbio je potpisati službenu dozvolu.

U crkvi ga nitko nije pitao za njegovu vjeru. Štoviše, ponudili su mu mogućnost da se opere, dali su mu čistu odjeću i hranu. Alima je imala

pravo. Kad je vidio da je u tako lošem stanju, mladi đakon Dario odmah je pozvao Raimonda i Renatu. "Telefonski poziv nije bio novost. Tih je dana naš dom bio uvijek otvoren imigrantima. No, Omar je bio drugačiji - stidljiv i rezerviran. U njemu nije bilo oholosti niti odlučnosti kao kod svih drugih", objasnio je Raimond.

Raimond je mesar i sa suprugom je radio u malom dućanu prehrambenih proizvoda zatvorenom zbog krize. Iako nezaposleni, nisu oklijevali primiti Omara koji je sada postao njihov treći sin, uz dva ostala od 12 i 6 godina. Sina od 20 godina koji govori francuski, arapski i engleski te posjeduje diplomu, naravno, nisu očekivali. Je li to ludost? Nesavjestan čin?

"Ako se ne otvore vrata Bogu, ne može se razumjeti što mi činimo", kaže Raimond i nastavlja: "Odnedavno smo počeli intenzivnije živjeti evanđelje i osjećamo kako nam Bog pruža mogućnost nadoknaditi izgubljeno vrijeme. Bili smo daleko od Boga, vjenčali smo se nedavno, nakon 18 godina suživota." Ali primiti u kuću stranca, nije li to doista previše? upitam. Smiješi se Raimond: "Nikome nisam činio zlo, nisam bio zločest, ali sam shvatio da to nije dovoljno. Bog želi da činimo dobro, a u tragičnim daniма što smo ih živjeli u Lampeduzi ta je sigurnost ojačala."

Na inzistiranje zajednice načelnik mjesta dao je Omu privremenu boravišnu dozvolu. Sve što je proživio izazvalo je ozbiljne traume, ali Raimondo i Renata sigurni su da će se oporaviti uz prikladnu terapiju. Sada treba naći posao, a on se već i za to pobrinuo: tiska posjetnice, etikete, radi grafičke projekte, obnavljajući svoju specijalizaciju.

Svaki čovjek, pa i onaj najciničniji i najneosjetljiviji, onaj koji nikada u svome životu nije gajio krepstvu niti dobrotu, može učiniti gestu (naizgled) besmislene dobrote

Tata, kamo odlaziš svake večeri?

KAD BIH MOGLA POVJEROVATI
U GORDANINE RIJEČI,
MOŽDA BI SE PRILIKE U MOJOJ
OBITELJI PROMIJENILE...

**Marisa
Fogliani**

Bilo nas je već sedmoro braće i sestara. Ja bijah najstarija, iako još nisam napunila deset godina. Može se razumjeti da je mama uvijek imala posla preko glave, a k tomu je još čekala svoje osmo dijete. Svake bih večeri vidjela oca kako se mladenački ozarena lica spremao izaći van, onako lijep u svojoj odori (bijše naime časnik). Majka je, pak, ostajala u kući pospremajući dječe košuljice ili ponajčešće glaćajući i Perući na ruke njihovu robicu.

Kamo je tata odlazio navečer, svake večeri? Majka bi mi objašnjavala: "Znaš, on je predsjednik Časničkoga kluba. Mora tamо uvijek biti nazočan, svake večeri, na svakoj fešti, na svakom skupu." No, ja nisam mogla razumjeti zašto je mama svake večeri morala ostajati doma. Opazila sam da me je to iz dana u dan sve više zabrinjavalo i opterećivalo.

Prolazili su mjeseci, čak i godine. Bilo je to teško doba mojega odrastanja. Često sam vidjela majku plakati; ta ostajala je uvijek sama. Lice joj se prije vremena izboralo. Tata se kasno u noć vraćao kući, a ja sam iz svoga krevetića poluotvorenih očiju promatrala scenu, uvijek istu: nepomična, gotovo da nisam htjela ni disati kako nitko ne bi primijetio da znam što se događa, da pratim svaki pokret. Vraćao bi se teturajući; jer bio je pijan. Nesuvlisi govor, neusklađeni pokreti, majčina šutnja; potom bi se ugasilo svjetlo i u kući je zavladala duboka tišina. Kakve li su samo misli prolazile mojom

djevojačkom glavicom, dok mi je srce udaralo sve brže i činilo mi se nezaustavljivo. Potom bih usnula uz neobične noćne more. I tako svake večeri.

Kad bismo se svi okupili za stolom, nisam mogla oču pogledati u oči. Izazivao je u meni ljutnju: što je radio tamo vani? Što nam je imao za reći? Bila sam potpuno na majčinoj strani: ona je za mene bila obitelj, ona je bila prava svetica u kući. Ozračje je postajalo sve teže. Malo, pomalo povjeravala sam se majci otvoreno iznoseći svoje prosudbe o njemu kao njezinu supružniku i mojem oču. Slagala se sa svime što sam govorila ne skrivajući opravdanu gorčinu. Toliko sam priželjkivala da nas on napusti, a i ona je dijelila moja razmišljanja. Bilo bi najbolje da mu to kažemo, da riješimo stvar bez velike buke, jer takvo stanje nije moglo dugo potrajati.

Ali što mi je to onog poslijepodneva rekla Gordana? Zar je moguće da je to točno? Kad bih samo mogla povjerovati prijateljici, tko zna ne bi li se prilike u mojoj obitelji promijenile. Kako divno su zvučale njezine riječi...

"Vidiš, Marisa - govorila mi je - ti patiš dok s druge strane na sve načine nastojiš biti sretna, zar ne? Ako možeš prevladati bol ljubeći, jer ta bol za tebe predstavlja Krista razapeta na križu, jer nas je on ljubio, vidjet ćeš da će ti se otvoriti novo obzorje! Počnimo zajedno: bit ću uza te ako želiš."

Bile su to za mene nove riječi. Bol. Meni je veću bol zadavala jedna osoba, nego određena situacija. Moram početi ljubiti tu osobu svom svojom dušom; bio je to križ koji mi Gospodin daje da ga slijedim. Odlučih. Onako moram početi, prije ili kasnije.

Sačekala sam da se otac vrati kasno u noći dok mi je srce lupalо jače nego inače. Majka je već otišla na počinak i nije znala što kanim učiniti. Čula sam kako netko s vanjske strane pokušava otvoriti ulazna vrata. Pošla sam mu ususret. Nije to bilo iz osjećaja sažaljenja, nego iz želje da budem ljubav, strpljiva, koja nadilazi ono što se vidi i što sliči na milosrđe.

"Dodji, tata, budimo tihi jer svи spavaju. Ti legni u postelju, a ja ću ti odmah donijeti nešto što će ti pomoći."

Srce mi je lupalo još jače. Pogledao me, rekao mi nešto nerazgovjetno. Ja sam se samo osmijehnula i pokazala mu prstom da utihne.

I tako nekoliko idućih večeri.

I svaki put bih izmisnila nešto novo: topli čaj, toplu vodenu kupku za noge, nekakav ljekoviti pripravak izmiješan uz pomoć ljekarnika.

Onaj njegov pomalo mutan pogled, ono lice, onaj lik nisu me više plašili: svake večeri u drugo doba - čekala sam Isusa na križu, živoga.

"Znaš, mama, što se dogodilo?" Ispričala bih joj što se zbivalo prethodnih dana, s onim povjerenjem, potpuno spontano. Govorila sam joj o Božjoj ljubavi, onako kako sam ju ja otkrila, a koja me potaknula da promijenim svoje ponašanje prema oču konkretnom pozornošću.

"Nastavimo to činiti zajedno, ta on to treba vidjeti, je li tako mama?"

Bilo je mukotrpno, no ljubav je pobijedila.

Tata je uspio pobijediti svoju sklonost ka alkoholu i navečer nije više odlazio od kuće. ■

(S talijanskog preveo Ottone Novosel-Franz)

Onaj njegov pomalo mutan pogled, ono lice, onaj lik nisu me više plašili: svake večeri u drugo doba - čekala sam Isusa na križu, živoga

Ilustracija:
Valerio Spinelli

Kad postane teško

Arhiv BN

Počevši od ovoga broja objavit ćemo niz tekstova pedagoga Francesca Chatela, člana studijskog centra za odgoj pokreta fokolara, na temu kako živjeti odnose kad oni postanu teški.

**Francesco
Châtel**

Kriza nije nezgoda na putu, ona nije neka vrsta čorsokaka koji nas vodi u bezizlaznost, nego je dio našega puta

"Kad jedinstvo s braćom postane teško, nikada ne treba lomiti, nego popuštati, sve dok ljubav ne učini čudo jednoga srca i jedne duše."

Živimo u svijetu gdje nam je sve na dohvat ruke i gotovo su nam smiješne priče naših djedova i pradjedova o beskrajnim putovanjima na koja su se morali uputiti da bi otkrili nove zemlje. Danas je dovoljan "klik" i možemo "pričati" s prijateljem na drugoj strani planeta ili virtualno šetati po parkovima i muzejima dalekih zemalja.

U svojoj raznolikosti naši gradovi predstavljaju mali svijet za sebe. Udobnost, a ponekad i ekonomičnost prijevoznih sredstava omogućuju nam da dođemo u kontakt, ne samo virtualno, s krajevima za koje naši preci nisu znali ni da postoje.

Iako tako bogat mogućnostima susreta, ovaj naš planet nalazi se u krizi. Broj ratova se nije smanjio. Promijenio se samo način njihova vođenja i premjestile se granice. Popisi zločina, nepravdi ili nasilja protiv blizih i dalekih ljudi ne izgleda da su se smanjili. Govori se o noći iz koje kao da je nemoguće izaći, o krizi koja i svakoga od nas blokira u velikim i malim životnim odabirima.

Kako pobjeći od svakodnevnih kriza koje nam priječe izgrađivanje odnosa s drugim ljudima? Ili bolje rečeno: kako gledati na te krize i kako se s njima suočavati?

U današnje vrijeme ovaj pojam sve više pridobiva negativne nijanse. Kada govorimo o ekonomskoj, bračnoj, međunarodnoj i drugim krizama, mislimo na trenutak blokade koja prijeti redovnom tijeku događanja i može

dvesti do velikog zla. Poteškoće smo skloni gledati kao nezgodne na putu koje moramo držati što dalje od sebe. A budući da nam to nije moguće, na napetosti koje nam one donose često odgovaramo bijegom ili agresivnim reakcijama. Tako primjerice, ako je prijatelj učinio nešto što nas je pogodilo, mi ga ignoriramo ili ga napadamo, želeći možda da taj trenutak prođe i da nastavimo započeti put.

Međutim, kriza nije nezgoda na putu, ona nije neka vrsta čorsokaka koji nas vodi u bezizlaznost, nego je dio našega puta. Vratimo se stoga izvornom značenju izraza koji proizlazi od grčke riječi "krisis" i ukazuje na mogućnost odabira ili odluke. Ukratko, na mogućnost promjene. A što je naš hod i izgradnja, ako ne stalni niz promjena koje nas približavaju cilju? Bez promjena se ne sazrijeva niti

Dijalog

gradi; bez kriza životne situacije ili odnosi stagniraju ili ne stižu do ispunjenja.

Zato će naš prvi korak pred bilo kojom problematičnom situacijom biti: gledati je kao dio puta, prihvatići naša ograničenja i ograničenja drugih ne dopuštajući da nas blokiraju, nego u njima gledati mogućnost rasta.

Svaki puta kada, usprkos tome što smo se naoružali dobrim nakanama, ne uspijemo s jednostavnošću pozdraviti nekog neznanca, ili se rasrdimo na prijateljicu ili na osobu s kojom dijelimo život, umjesto da dopustimo da nas zahvati obeshrabrenje i da se predamo, možemo u dubini svoga bića naći još mnogo neiskorištene energije.

Otkrit ćemo da je moguće još više otvoriti srce, nadvladati predrasude i mišljenja koja nas opterećuju i... radovati se novim neочекivanim vidicima i odnosima.

Poznavajući i prihvatajući ograničenja i krize, ne samo da ćemo moći izgraditi pozitivne odnose sa svima, nego ćemo i više upoznati sami sebe i prihvatići se onakvi kakvi jesmo, kako bismo se potom mogli poboljšati.

Uvijek me se doimalo što nam tako zahtjevan učitelj, kakav je Isus, nije zabranio imati neprijatelje, nego nam je rekao da ih ljubimo. Rečenica "Ljubite svoje neprijatelje" (usp. Mt 5,44 i Lk 6,27) prepostavlja kako još uvjek posjedujemo tu ograničenost da imamo neprijatelje.

No, netko bi mogao prigovoriti: "Ja nemam neprijatelja! Naravno, postoje više ili manje antipatične osobe, ima i onih s kojima mjesecima ne govorim, a ona osoba je zaciјelo

Misao da smo svi braća čini mi se suviše poetičnom i dalekom od stvarnosti. U svakodnevnom životu nalazim više vukova koji me žele ugristi ili nasamariti nego prijatelja ili braće.

Korisno je paziti da ne upadnemo u olaki i naivni optimizam. Ja sam osobno po naravi pesimist i kritičar. Barem sam takav bio. Iz iskustva sam, međutim, shvatio da ne treba toliko gledati druge ljudе ili situacije svojim očima, kritičkima ili dobrohotnima, nego nastojati vidjeti dublje, iznad onoga što je vidljivo. Taj pogled, rekla bi Chiara Lubich, daje nam u svima vidjeti kandidate za jedinstvo. To nije samo dobrohotna, nego odvažna i proročka vizija. Drugačije bi bilo kad bismo rekli da smo svi već konkretno ujedinjeni i da smo braća.

Svi kandidati za jedinstvo! Nije rečeno da će kandidat pobijediti na natječaju ili na izborima. Isto tako, iako ćemo se maksimalno potruditi da prihvatićemo i primimo onoga tko je uz nas, nije sigurno da će on odgovoriti – to će ovisiti i o njemu. Ali ako mu ne damo mogućnost, možda to neće učiniti nikada. Naš dio bit će u tome da se ne zaustavimo kod prvog dojma ili procjene, nego da svakoga gledamo s jednostavnošću, vjerujući najprije mi u mogućnost da se drugi otkriju braća ili sestre, a potom ih podržavati na putu koji će morati prijeći da bi to postajali sve više.

nitkov... ali to nisu moji neprijatelji. Jednostavno ih ignoriram, ali ne činim im ništa nažao."

Tako razmišljajući malo po malo se navikavamo na to da sa svima nije moguće graditi odnose. Potom to uvjerenje nesvesno primjenjujemo i na osobe koje su nam osobito bliske, priečeći tako rast istinskih odnosa. I, mada ih ne nazivamo neprijateljima, ponašamo se prema njima koristeći ponekad vrlo jako oružje: osudu, smisljenu a često i izrečenu pred drugima; predrasudu koja nas vodi

k tome da svaku njihovu gestu gledamo u posebnom svjetlu; negativnost, tako da što god oni učine, mi to unaprijed ne prihvaćamo; strah koji nas blokira; isključivanje; izolaciju...

Zato priznajmo da imamo malih ili velikih neprijatelja, ali na stojmo ne slomiti odnose s njima. Na našu spontanu ili izazvanu reakciju protiv njih, odgovorimo dodatnom ljubavlju i nastojmo imati povjerenja u njih, usprkos svemu. Iako je istina da su oni za sada naši neprijatelji, mogli bi se promijeniti i postati prijatelji. Naš ponos, karakter i iskustvo reći će nam da to nije moguće. Istinska ljubav će nas potaknuti da pustimo, da drugoga gledamo s povjerenjem i vjerom da smo braća.

I svaki korak te vrste nosit će nas naprijed na putu prema dubokoj promjeni stvarnosti u kojoj živimo, prema ostvarenju sveopćeg bratstva. ■

¹Chiara Lubich, Prijedlozi života, Đakovo 1975., str 75;

Ljudsko tijelo u zapadnoj kulturi nije kad nije dobivalo toliko njegi i pozornosti kao posljednjih godina. Oko skrbi za tijelo obrću se impozantna sredstva i u stalnom su porastu. Pomislimo samo na brojne proizvode, masažu, estetsku kirurgiju, fitnes, lampe za tamnjenje kože, lijekove za mršavljenje, itd.

Njega tijela postaje pravi kult, sa svojim obredima, liturgijom, hramovima, svećenicima. Ali ako pozorno promotrimo tu pojavu, primjećujemo da je složena i da ima i svoje tamne strane. Nadasve, bavimo li se njegovom našega tijela, ili tijela naših drugih. Za tijela drugih zanimamo se samo ako su

**Luigino
Bruni**

Tijelo i ograničenost

NEMA LJUDSKOSTI BEZ
TJELESNOSTI, BEZ DIMENZIJE
ŽIVOTA I SMRTI

lijepa, mlada, zdrava, u formi, privlačna, ili ako su ti drugi naša bliska rodbina.

Potrošački duh, naime, sve više postaje religija koja obećava vječnost. Primjerice, moj sadašnji automobil za nekoliko mjeseci više neće biti nov, ali mogu

kupiti drugi, iste marke, čak i malo bolji, zavaravajući se da imam automobil koji je vječno nov. To vrijedi za sve proizvode, uključujući i tijelo. Njegom, raznim proizvodima, kirurškim zahvatima, htjeli bismo pobijediti vrijeme i starenjе. No, prije ili kasnije

stije vrijeme bolesti i trošnosti, naše i drugih, a takva kultura nam ne pomaže da se s njima suočimo.

Zato se marginalizira bolesno, krhko, ružno, staro i mrtvo tijelo. U našim gradovima više ne vidimo sprovode. Kao dječak odrastao sam okružen životom i smrću, jer su to bile dimenzije života. U našim su domovima obitavali život i smrt i rasli smo pomireni s njom (sa smrću se moramo doživotno pomiriti).

Odsutnost tijela nalazimo i na društvenim mrežama, primjerice na Facebooku. Ako se ograničimo na to da se s osobama susrećemo virtualno, ako ne susrećemo drugu osobu s njezinom složenom i ambivalentnom tjelesnošću, ti bi nas sjajni izumi mogli dugoročno odvesti izvan ljudskosti, jer nema ljudskosti bez tijela.

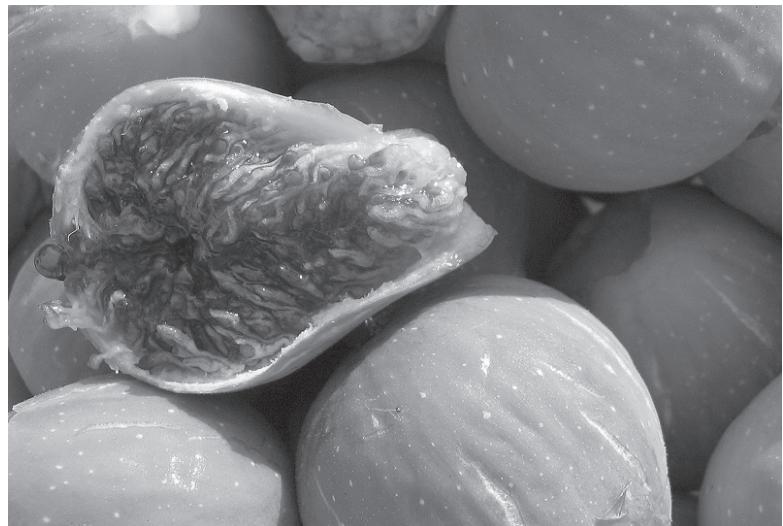
To što mi jesmo i gdje se nalazimo izražava se nadasve tijelom, tijelo nas čini doista različitim te nama i drugima pojašnjava naše graniče. Zato su marginaliziranje i obožavanje tijela dva lica iste medalje: iluzija da se može dobro živjeti ne obraćajući pozornost na trošnost i ranjivost nas i drugih. ■

www.olimpiafoto.it

Smokva

TRADICIJA MEDITERANSKE PREHRANE

Bina Perković

Jedan od sinonima za ljeto i mediteransku prehranu sva-kako je smokva, voće koje još uvijek nije dobilo važnost ka-kvu zasluguje s obzirom na nutri-tivne vrijednosti koje ima.

Smokva (*Ficus carica*) iz po-rodice dudova (*morceae*) raste kao veliki listopadni grm ili manje drvo, podrijetlom je iz jugoistočne Azije i istočnog Sredozemlja. Narodni su joj nazivi: smokve-nica, smokvina, smoka, figa, glušac, sikimora... Danas se naj-više uzgaja u zemljama sredoze-mnog pojasa, pa tako i duž naše obale. Zahvalna je za uzgoj, us-pijeva i na krševitom tlu. Dosta je rasprostranjena, pa uspijeva i u uvjetima umjerenog kontinentalne klime. Vrijednost smokve kao hra-ne i lijeka spominje se još u sta-roegipatskim medicinskim spisi-ma. U staroj Grčkoj bila je jedna od glavnih namirnica u prehrani,

dok su je u Rimu smatrali svetim voćem.

Danas ima oko 600 različitih vrsta ovog voća. Zbog specifičnog okusa, ali i bogate nutritivne vrijednosti, omiljeno je voće svih generacija. Može se konzumi-rati svjež plod, ali i kao osušena smokva, te u prerađenom obliku, najčešće kao džem, kompot i fer-mentirano piće, pa je tako dos-tupna cijele godine. Plod smokve je mesnat, sladak, kruškolikog oblika, zelene do ljubičaste boje.

Svježi zreli plodovi smokve imaju najviše vode, i do 80%, 10-15% voćnog šećera, sadr-že i pektine, organske kiseline, vitamine i minerale. Kalorijska vrijednost svježeg ploda je 57 kcal/100 gr, za razliku od su-hih smokava koje sadrže 213 kcal/100 gr. Smokva je bogata kalcijem, magnezijem, fosforom, posebno kalijem koji dominira.

Omjer kalcija i magnezija od približno 2:1 upravo je propor-cionalan omjeru ovih minerala u našem organizmu, poglavito kostima. Magnezij je izuzetno važan za metabolizam mišićnih i živčanih stanica, za normalan rad srca i regulaciju elastičnosti krvnih žila, a samim tim i bolju regulaciju krvnog tlaka, djeluje antistresno.

Od vitamina najviše je zastu-pljen beta karoten, ali i vitamini B skupine. U svježim zrelim smo-kvama ima nešto C vitamina, dok ga sušene smokve samim postup-kom sušenja gube. Visoke kon-centracije jednostavnih šećera: glukoze i fruktoze u smokvama predstavljaju zdraviju zamjenu za bijeli šećer. Napokon, smo-kva je bogata i vlaknima, pa se savjetuje za regulaciju probave (purgativ). Recept za regulaciju probave: isjeći 3-4 suhe smokve i 3-4 suhe šljive, prelitи sa 200 ml vode, ostaviti stajati preko noći. Ujutro procijediti i konzumirati (poput komposta). Terapija traje 30-tak dana.

Sušene smokve se mogu puniti bademima ili orasima i tako biti prirodna zamjena za energetske pločice. Nanizane na vjenčiće s lovorovim listom prepoznatljive su i omiljene kao jestivi suvenir. U ne-kih dalmatinskim krajevima suhe smokve i lozovača predstavljaju tradicionalni znak dobrodošlice.

Poput zemalja istočnog Sredozemlja dajmo joj veći zna-čaj u svakodnevnoj prehrani. Možda na taj način doprine-se da se na policama naših trgovina umjesto uvoznih, češće nađu domaće sušene smokve čija je kvaliteta neupitna. ■

**Mirjana
Grga,
dr. med.**

MORSKE ZVIJEZDE

NEBO U MORU.

RAZAPEH MREŽE

I ČEKAM ZVIJEZDE...

DVANAEST IH TREBAM,

A JOŠ NI JEDNE NEMAM.

RUKOM JEDNOM

ZADRŽAVAM OBLAKE,

DRUGOM SE O VAL OPIREM,

DA MORE OSTANE MIRNO,

NEBO VEDRO,

DA VIDIM ZVIJEZDE

KAKO SE U MORU GNIJEZDE.

NEBO I MORE ZNA,

TREBAM IH ZA DAR

MAJCI NA OLTAR...

Izričaj: don Luka Depolo
Slike: Neven Novak

